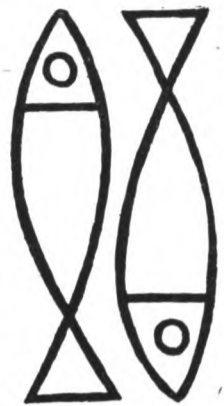

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

De Heer is nabij

„Uw vriendelijkheid zij alle mensen bekend. De Heer is nabij“.

Fil. 4 : 5

De brief van de apostel Paulus aan de gemeente te Filippi staat bekend als de brief van de blijdschap.

Zo voor het oog had de apostel weinig reden tot blijdschap, want hij zat weer eens in de gevangenis.

De blijdschap, waarover hij schrijft komt dan ook niet spontaan uit het leven op, maar is een geschenk van onze Heiland Jezus Christus.

Gelovigen moeten altijd strijden om deze blijdschap vast te houden.

Er liggen in dit leven talloze vijanden op de loer, die ons dit kostelijk bezit willen ontroven.

In de vermaning om vriendelijk te zijn, wijst de apostel één van die vijanden aan.

In onze wereld gebeuren dagelijks onrechtvaardige dingen.

Dat behoorde zo niet te zijn.

Maar we doen er allemaal aan mee, want we zijn allen zondaren en zoeken onszelf.

Daarom kan de mens elke dag teleurstellingen en verdrietige dingen ondervinden.

De mensen kunnen ons op allerlei wijze te kort doen.

Er is in zo'n geval maar weinig nodig of de teleurstellingen brengen een zekere verbittering in onze harten.

We krijgen medelijden met onszelf, worden hard en zoeken ons gelijk en ons recht met alle kracht.

Dan is de blijdschap uit het leven verdwenen.

Daarom: uw vriendelijkheid of uw *billijkheid* zij alle mensen bekend.

Wacht u in dit leven voor „recht-haberei“, waarin u niets kunt overgeven.

Loop niet uw leven lang achter werkelijke of vermeende rechten aan.

Betekent dit dat we alles maar over onze kant moeten laten gaan?

O, neen, wij moeten gerechtigheid zoeken in dit leven.

Het best begrijpen we deze woorden wanneer we letten op de prediking en het voorbeeld van onze Meester Jezus Christus.

Hij was rechtvaardig en heeft het kwaad in harde woorden veroordeeld. Tegelijk was Hij echter zachtmoedig, mild en vriendelijk in de omgang met de mensen en stond Hij niet tot het eind op Zijn rechten.

Hij stootte de mensen niet in bitterheid van Zich af.

Was dit een teken van zwakte, van berusting in het onrecht op deze aarde?

Integendeel, bij onze Koning vloede zijn zachtmoedige, vriendelijke levenshouding niet voort uit zwakte, maar uit kracht.

Hij wist dat Hij kwam om de macht van de boze te breken.

Omdat Hij van de overwinning zeker was, kon Hij geduld hebben met zondaren en vriendelijk zijn in onze wereld.

Zo moet het ook zijn bij allen die Zijn verschijning liefhebben.

De Heer, Die heeft overwonnen en de Zijnen zal doen delen in Zijn overwinning is nabij, Hij staat voor de deur.

Hij zal de verdrukten haastig recht doen.

Allen die dronken zijn van het bloed van de rechtvaardigen zullen het oordeel niet ontlopen.

Dat is een zaak van grote blijdschap voor wie gelooft.

De Heer is nabij, heft uw hoofd omhoog.

Zo worden we in de strijd om de gerechtigheid bewaard voor hardheid en verbittering.

In vriendelijkheid vertonen we het beeld van de Meester.

En niemand ontnemt ons de blijdschap!

H. J. van der Kwast.

ook tot uiting. En zo ontstond de discussie die veelal een sterk polemisch karakter droeg.

Voor wie deze discussie onbevungen volgden was het zonder meer duidelijk dat de mannen die de genoemde kritiek uitbrachten gekenmerkt werden door een innige gebondenheid aan en een onvoorwaardelijk buigen voor het Woord Gods der Schrift.

Op deze discussie werd nu door de synoden der dertiger en veertiger jaren op onkerkelijke wijze ingegrepen door middel van een stel haastig opgestelde leeruitspraken. Dit ingrijpen werd bovendien apert onchristelijk toen deze kerkelijke vergaderingen, als consequentie van wat zij ten aanzien van de leer hadden vastgesteld, gingen schorsen, afzetten en uitwerpen.

De „geschiedenis“ — het zij even tussen twee haakjes gezegd — heeft inmiddels reeds geducht gericht gehouden over dit synodale bedrijf. Er zullen zelden in de kerk confessionele uitspraken zijn afgekondigd die zó weinig in het leven der kerk waren geworteld, daarom zó hevig werden bekritiseerd en, als gevolg daarvan zo snel en zo weinig elegant weer ter zijde zijn gesteld!

Inderdaad, dit synodale ingrijpen was door en door onkerkelijk en daarom was het ook in de Schriftuurlijke zin van dat woord *dwaas*.

Toen deze kerkelijke vergaderingen zich met de genoemde discussies gingen bemoeien waren die namelijk nog in volle gang. Hoogstens begon zich de richting waarin ze zich bewogen enigszins af te tekenen. Ieder die van de kwesties enigermate op de hoogte was en kerkelijk dacht besefte diep dat er nog ontzaglijk veel gestudeerd, geschreven en gesproken zou moeten worden vóór men op verantwoorde wijze over de in geding zijnde kwesties dogmatische uitspraken zou kunnen opstellen. — *Stel dat zo iets gewenst ware!*

Toen de synodale leeruitspraken, ondanks alle verzet dat daartegen werd aangetekend, toch waren uitgevaardigd, brak de kritiek daarop los.

Er kwamen bezwaarschriften welke aan toonden dat het met die synodale beslissingen alles behalve in orde was. Al deze bezwaarschriften en kritieken, en daarop wil ik nu speciaal wijzen, liepen steeds uit op het verzoek, dat de synode de leeruitspraken niet „*confessioneel bindend*“ aan de kerken, speciaal aan de aanstaande predikanten, zou opleggen.

Of, anders gezegd: men vroeg met alle mogelijke klem om grotere confessionele „*ruimte*“ dan de synoden aan de kerken en haar leden en ambtsdragers hadden gegund. De termen „*te eng gebonden*“ en „*er moet meer ruimte komen*“ waren in die dagen schering en inslag van wat over en tegen de synoden en haar handelingen werd gezegd en geschreven.

In een dergelijke situatie bedreigt de critici van kerkelijke vergaderingen nu als van zelf het gevaar dat zij, uit reactie op wat zulke „*bijeenkomsten*“ doen, en uit afkeer van wat deze confessioneel vaststelden, nu ook hunnerzijds te eng gaan binden en de ruimte welke zij voor zichzelf opeisen niet aan hun opponenten toestaan. Met andere woorden: het gevaar is dan acuut dat de bezwaar-

Over de „vrijmaking“ als acte van trouw

II.

In het eerste artikel dat ik over het bovengenoemde thema schreef besprak ik aan het slot de ideeën van A. Janse, dr A. Kuyper en dr. H. Bavinck over de aard, het gezag en de functionering van de belijdenis. Daarbij wees ik er op dat men in de vrijmaking aan de gereformeerde confessionaleiteit, zoals deze door de genoemden in overeenstemming met de reformatorische opvatting daaromtrent is omschreven trouw was gebleven en beloofde dat nader aan te tonen.

Dat wil ik nu gaan doen.

Ik verdeelde de stof in enkele onderdelen. Hier volgt het eerste.

a. tegen de „binding“ en vóór „ruimte“

Zoals we reeds eerder memoreerden ontstond er in de dertiger jaren in de Gereformeerde Kerken een levendige discussie over het genadeverbond, de doop, de pluriformiteit der kerk enz.

Deze discussie was voor een groot deel het gevolg van een dieper verstaan van de Heilige Schrift, in bond met een beter leren kennen van de prediking der reformatoren met name van die van Calvijn.

Ten gevolge daarvan waren velen kritisch komen te staan ten opzichte van een aantal in de gereformeerde wereld gangbare ideeën. Deze kritische instelling ten aanzien van enkele momenten der gereformeerde theologische traditie kwam, zoals van zelf sprak,

den over de kerkelijke beslissingen van de weeromstuit in hetzelfde kwaad vervallen als waarvan zij de vergaderingen en broeders, tegen wie zij zich richten, beschuldigen!

Als zoiets bij de vrijmaking gebeurd was zou de strijd van de toenmalige „bezwaarden” een onwaarachtig en dus onzedelijk bedrijf zijn geworden en tegelijk ook een *farizees* karakter hebben vertoond. Zij vroegen dan namelijk voor zichzelf wat zij hun broeders niet wilden schenken. Zij riepen dan luide: wat de synoden deden is prematuur, onkerkelijk, er moet méér onderzocht, gesproken, dórgesproken worden, — maar toen puntje bij paaltje kwam bleek dit alles niet meer dan een farce te zijn. Want men ging toen unverfroren zèlf presteren wat men in anderen zo scherp had gelaakt — nog wel met aanroeping van Gods Naam!

Het is nu het goede, het mooie — het is de genade Gods in de vrijmaking geweest dat men daarbij *niet* in dit kwaad is vervallen.

Men heeft — althans voor zover mij bekend is — *eerlijk* gevraagd om een grotere confessionele ruimte dan die welke de synoden gunden.

Een mooi en duidelijk voorbeeld daarvan levert de „Verklaring van Gevoelen” welke door een aantal vooraanstaande „bezwaarden” in 1943 werd opgesteld.

Het concept ervan was door prof. Schilder, die toen nog „ondergedoken” was, bestudeerd en gecorrigeerd. De eind-redactie verzorgde prof. Greijdanus. En deze Verklaring vertolkte volkomen wat destijds in *alle* bezwaarden leefde. Bovendien werd ze officieel als de weergave van de vaste overtuiging der toenmalige bezwaarden aan de synode ter hand gesteld. Men gaf daarin dus een verklaring van zijn gevoelens voor God en de mensen!

Welnu, in deze Verklaring leest men de duidelijke uitspraak: „*Wil iemand de kinderen der gelovigen voor „wedergeboren en in Christus geheiligd” houden, dan willen wij aan ieder hierin volkomen vrijheid laten. Wij hebben er evenwel ernstig bezwaar tegen, dat de kerken ten aanzien van dat „houden voor” haar leden in hun consciëntie binden door een confessionele uitspraak.*”²⁸⁾

Wat in deze Verklaring van Gevoelen in 1944 werd uitgesproken werd ook na de vrijmaking door hen die wisten wat de vrijmaking was geweest en aan het wezenlijke daarvan wilden trouw blijven onverzwakt gehandhaafd.

Nog in 1951 deed Schilder dat op een puntige concrete manier, toen hij schreef:

Wij hebben in 1944 „wel gezegd: laat Grosheide een candidaat niet dwingen te verklaren dat Helenius de Cock een ketter was, toen hij zei: sacramenten verzegelen geen inwendige aanwezigheid genade, maar de belofte Gods. Maar we hebben niet gezegd: Grosheide was een tweede Helenius de Cock!”²⁹⁾

Deze Verklaring van Gevoelen is zeer belangrijk en veelomvattend.

Want ze brengt vooreerst duidelijk tot uitdrukking, dat de bezwaarden de kerken niet enger wilden binden dan dat geschiedde door de officiële kerkelijke belijdenis — dat wil o.a. zeggen: met afwijzing van iedere nadere „interpretatie” daarvan.

Voorts dat zij er niet aan dachten een opvatting welke reeds enkele eeuwen in de kerk ongehinderd was voorgestaan à bout portant door een machtsdaad, intolerabel te verklaren.

Tegelijk verzekerden de bezwaarden evenwel onomwonden, dat zij wat hen betrof de constructie van het voor-wedergeborenhouden der kinderen met alles wat daaraan vastzat radicaal *afwezen* en dus als confessionele uitspraak *verwierpen*.

Dat betekende evenwel weer allerminst

dat zij de broeders en zusters die nog in goede meenden hun kinderen voor wedergeboren en in Christus geheiligd te mogen of te moeten houden niet als broeders en zusters in Christus en dus als volwaardige medeleden van de kerk Gods wilden beschouwen.

En de krankzinnige gedachte zulke medekerkleden met de kerkelijke tucht te lijf te gaan is in die jaren in het brein van niet één enkele bezwaarde ooit opgekomen.

Even krachtig als zij de synodale leerconstructies inzake verbond en doop afwezen, wilden de bezwaarden van die tijd de „vrijheid der profetie” ten aanzien van deze en andere momenten van de leer der Schrift — uiteraard binnen het kader der confessie — handhaven.

En wat de „Verklaring van Gevoelen” uitsprak over het voor-wedergeborenhouden der gedoopte kinderen gold óók ten opzichte van alles wat in de andere leeruitspraken door de synoden was uitgesproken.

Het is een onbetwistbaar feit dat in de bezwaarden van de veertiger jaren — en er is door hen véél over deze zaak gesproken — geen zweem van een gedachte of begeerte heeft geleefd om medeambtsdragers die de synoden volgden en met haar leeruitspraken instemden met kerkelijke procedures te benauwen!

We wezen die leeruitspraken af, radicaal. En we zouden ze uit alle macht bestrijden. Maar om in verband daarmee te schorsen of af te zetten — neen, die goddeloze gedachte is in ons nooit opgekomen!

Men heeft dat wel eens beweerd. Men heeft wel eens van de zijde der „synodalen” gezegd: wij moeten, vóór het te laat is, die bezwaarden met de kerkelijke tucht aanpakken, want als *wij* dat *nu* niet doen, doen zij het *straks* ons.

Maar dit was pure laster.

Er is in het zeer vele dat door de bezwaarden en de vrijgemaakten in de dertiger en veertiger jaren werd geschreven geen enkel spoor te ontdekken van de gedachte of de begeerte zo iets schandelijks te zullen ondernemen als ze daartoe de gelegenheid zouden kunnen krijgen!

Neen, hoe het in dit opzicht met de bezwaarden stond, wat ze dachten en zeiden, kan men op een juiste en duidelijke wijze vernemen uit wat vlak na de vrijmaking door Marnix - A. Zijlstra - in een van zijn „Groninger brieven” werd geschreven.

Daarin liet hij zich over deze kwestie als volgt uit:

„Tot mijn grote blijdschap heb ik ontdekt, dat prof. Schilder nimmer sprak over „zijn zaak”, ja zelfs zeide, als iemand er over wilde beginnen: die is hier niet aan de orde; het gaat alleen (!!) over de „binding” en wat daarvan de gevolgen waren.

En tot mijn even grote blijdschap, heb ik in heel dit kerkelijk geding, nog niemand aangetroffen, die een *ruimer standpunt innam*, dan prof. Schilder, die er niet aan zou denken om één zijner collega's te willen uitstoten, omdat deze het met hem niet eens zoude zijn.

Wat hij terecht vraagt is alleen de *vrijheid*, om de dingen met elkander te bespreken en dat moet in Gods kerk juist altijd het geval zijn, want juist dáár moet ieder er diep van overtuigd zijn, dat wij slechts ten dele kennen en dat een mens zo gemakkelijk kan dwalen.

Prof. Schilder en prof. Greijdanus en ds Van Dijk vragen *aandacht* en *vrijheid* voor hun overtuiging, voor een leer, die krachtens de overeenkomst van 1905 in onze kerken en ook *verre* daarvoor, volle gelding had. Zij willen niemand uitwerpen. Zij maken geen bezwaar naast de anderen, onze kerken te dienen.

En ik wil zeggen: *ik wil gaarne al onze hoogleraren voor de school der kerken behouden* (dat wil zeggen: ook prof. Ridder-

DE BESTE PREDIKERS

De beste predikers zijn zij, die ons ontevreden maken over onszelf, maar ons met verwondering vervullen over de liefde en de rijkdom van Christus. Zien wij dan toe dat wij een leraar niet laken om wat God in zijn prediking prijst.

J. van Andel

bos Sr., prof. den Hartogh, prof. Ridderbos Jr.! - C. V.) en ik zou er niet aan denken, om één onzer predikanten schorsing of verwijdering van de kansel toe te wensen.”³⁰⁾

Zo schreef A. Zijlstra.

En hij gaf in die woorden precies en voortreffelijk weer wat destijds in *alle* vrijgemaakten leefde.

Zij wilden aan niets gebonden zijn dan aan de oude, goede formulieren van enigheid. — En daarom wilden zij hunnerzijds ook niemand aan iets anders binden dan dáaraan.

Zij vroegen voor zichzelf „ruimte” ten aanzien van wat niet met zoveel woorden in de kerkelijke belijdenis was vastgesteld. — En daarom wilden zij die „ruimte” ook aan anderen gunnen.

Zij veroordeelden scherp alle schorsingen en afzettingen op grond van wat niet tot de confessie der kerk behoorde. — En daarom wilden zij ook hunnerzijds niemand dáárom dat verschrikkelijkste van wat met ambtsdragers in Christus' kerk geschieden kan, aandoen.

Zij begeerden dat tussen mannen die leden van dezelfde kerk waren een open, broederlijke, zakelijk-scherpe discussie zou worden gevoerd over oude en nieuwe theologische en religieuze problemen, zonder dat daarbij wantrouwen gezaaid of verdacht gemaakt werd, om zo langzaam maar zeker te komen tot een beter verstaan van wat de Schrift over de in geding zijnde kwesties zegt.

Een belangrijk gegeven om de houding van de „vrijgemaakten” en de „vrijgemaakte kerken” ten aanzien van de confessie te leren kennen biedt vooral het besluit van de synode van Groningen (1946) omtrent de „korte verklaring” die de synode van 1905 had opgesteld in verband met de meningsverschillen welke in die jaren de Geref. Kerken beroerden.

Zoals bekend is gaf de synode van Utrecht (1905) omtrent de leerpunten waarover in het begin van deze eeuw hevig gevochten werd een aantal uitspraken welke niet confessioneel bindend waren, maar alleen als een *pacificatie-formule* moesten fungeren. In de veertiger jaren werd evenwel éérs een fragment daarvan en later zelfs de gehele verklaring tot een leeruitspraak verheven en aan de kerken bindend opgelegd. Daaruit is toen heel de kerkelijke ellende uit de veertiger jaren voortgekomen.

Aan de synode van Groningen werd nu van onderscheiden zijden gevraagd die „korte verklaring” van 1905 niet langer te handhaven. Deze synode hield zich met deze verzoeken intensief bezig en nam ten slotte het besluit uit te spreken:

„A. dat de verklaring der generale synode van Utrecht 1905 betreffende het dusgenaamde „infra- en supralapsarisme”, de dusgenaamde „eeuwige rechtvaardigmaking”, de dusgenaamde „onmiddellijke wedergeboor-

te" en de dusgenaamde „onderstelde wedergeboorte", veelszins onjuist en daarom reeds als pacificatie-formule ondeugdelijk is;

B. dat deze verklaring door onze kerken niet meer voor haar rekening wordt genomen." ³¹⁾)

De synode koos met opzet de formulering „niet meer voor haar rekening nemen". Zij sprak er niet van dat zij die korte verklaring „afschafte", of „ter zijde stelde" of iets dergelijks. Dan zou het er namelijk op kunnen lijken dat zij die verklaring toch als een confessioneel stuk beschouwde! En dat deed ze juist *niet*. Dat kón en mócht ze niet doen omdat de synode van 1905 dat blijkens haar eigen woorden ook niet had gedaan. Men kan een dier dat men als een ezel heeft aangeschaft, zo verklaarde de rapporterende commissie geestig, niet als een paard afschaffen! En daarom sprak de synode van Groningen er alleen van dat zij de uitpraken van 1905 „niet meer voor haar rekening nam."

Maar toen de synode van Groningen dit besluit nam dacht zij er geen moment aan nu zelf over de genoemde — of andere — in discussie gekomen leerpunten een positieve of negatieve uitspraak te doen.

Integendeel, geheel blijvende in de beproefde, historische, gereformeerde lijn sprak ze met nadruk uit dat ze geheel instemde met het oordeel van de synode van 1905 „dat het noch nodig, noch wenselijk is voor een Generale Synode om over deze (immers theologische) geschillen een definitieve uitspraak te doen, ja zelfs, dat een Synode dat niet doen kan of mag".

En daarbij verklaarde ze óók nog in te stemmen met het eveneens door die synode uitgesproken voorbehoud, „dat de „libertas prophetandi" in onze kerken gehandhaafd

dient te worden, temeer waar deze vrijheid van profetie naar haar eenstemmig oordeel „in alle landen en in alle tijden" ten opzichte van geschillen als de bovengenoemde door de Gereformeerde Kerken is gehandhaafd."

Voor de verzoeking om zelf over de genoemde leerpunten enige uitspraak te doen is de synode van Groningen dus niet bezweken.

Integendeel ze heeft, zoals Schilder later meermalen en met vreugde verklaarde, de klassiek gereformeerde „vrijheid der profetie" uitdrukkelijk gehandhaafd. Zij bemoeide zich niet met allerlei meningsverschillen. Ze heeft de noodzakelijke discussie over theologische en andere verschilpunten in geen enkel opzicht belemmerd.

Zij bond de kerken volstrekt aan de Heilige Schrift en wat de confessie betreft aan de drie formulieren van enigheid — en dat zonder nadere interpretatie, exegese, uitweiding, conclusie of iets dergelijks — en verder aan *niets*.

(Wordt vervolgd)

C. V.

²⁸⁾ Deze „Verklaring van Gevoelen" werd in duizenden exemplaren verspreid. Ze werd o.a. afgedrukt als bijlage in mijn: **Om de Unica Catholica**, Goes 1949. Men zie over deze Verklaring dit boek blz. 198 v. en mijn: **Nog eens: een appél**, Opbouwreeks No 2, Uitgave Persvereniging „Opbouw" blz. 46 v.

²⁹⁾ **De Reformatie**, 26e Jaarg. No 22, 3 maart 1951.

³⁰⁾ Kerkblad van Groningen, 9 nov. 1944.

³¹⁾ **Acta van de Generale Synode** enz. gehouden te Groningen 1946; art. 103, 106, 108, 113, blz. 53-59 en Bijlage X, blz. 162. Men zie over de „korte verklaring" van 1905 ook: Dr. R. J. Dam, B. Holwerda, C. Veenhof, **Rondom „1905"**, Terneuzen, z.j. en mijn: **Nog eens: een appél**, blz. 24.

Kerkelijk Leven

VERZUCHTING

Een moeder uit een groot gezin zond ons de volgende „verzuchting" die we in deze rubriek een plaats geven:

De laatste tijd worden mijn gedachten dikwijls bepaald bij de geschiedenis van Eliza, hoe God ingreep toen de kinderen op straat deze profeet beledigden op het moment dat hij hen in „ambts-gewaad" passeerde.

Die kinderen hebben niet beseft hóe groot hun zonde was. Zeer waarschijnlijk was er in hun bijzijn, door hun ouders en ouderen niet met eerbied over de profeet gesproken.

In mijn gezin met volwassen en opgroeiende kinderen liggen wekelijks de volgende bladen op tafel: „Het Geref. Gezinsblad", Het Noord-Holl. Kerkblad", „Opbouw" en de „Reformatie".

Vanzelfsprekend lopen de gesprekken over de zaken die hierin aan de orde zijn.

Er wordt gelezen, dus er wordt gediscussieerd.

Het valt me zó op dat ik steeds meer de eerbied ga missen bij het gebruik van namen, als „Kamphuis", „Visee", „Meester", „Trimp" enz.

Ze vergeten vaak er dominee vóór te zeggen. Maar in ieder geval mis ik er de intonatie van eerbied in.

En op die momenten denk ik dan wel eens met „huivering" aan die geschiedenis van Eliza.

Aan alle ambtsdragers zou ik willen vragen: Voor u uw artikel aan de pers toevertrouwd leest u het nog **even** over en overtuig uzelf er van, of de grote en de kleine lezer achter de persoonsnaam nog wel de „gestalte in ambts-gewaad" kan herkennen.

Domiees en professoren maak het ons moeders niet zo moeilijk als we onze kinderen eerbied voor het „ambt" willen inprenten.

Wanneer u elkaars inzichten bestrijdt, vergeet u dan, „in de hitte van de strijd" niet dat onder de toeschouwers en toehoorders zich ook jonge mensen en kinderen bevinden.

Laat voor hen duidelijk uit de verf komen dat u, maar ook uw tegenstander „een ambts-gewaad" draagt en **om dat feit** geëerbiedigd moet worden.

David heeft zelfs in Saúl, tot na zijn dood „De Gezalfde des Heren" erkend.
Adeldom Verplicht!

Bij voorbaat dankt u de moeder van een groot gezin.

We geven aan dit stukje hier plaats, omdat we deze moeder heel goed verstaan. We hopen er zelf goede nota van te nemen.

G. Visee

OPGEPAST

Voor het stadhuis in Kampen ontmoetten elkaar twee mannen.

De een zei tegen de ander: Schoft!

Die ander nam dat niet.

Keek op z'n horloge: drie juli, 's middags kwart over drie en voorzag zich van een getuige die dat „schòft" had gehoord.

De belediger noteerde ook de datum: 4 juli, de tijd: kwart over drie en voorzag zich ook van twee getuigen, die hadden bemerkt dat er iets loos was.

De zaak diende voor een commissie.

Deze nam nota van de aanklacht: voor het stadhuis, op drie juli, 's middags kwart over drie en: „Schoft".

Daar vloog de belediger op af: het wás niet op drie maar op vier juli. Hij kon het bewijzen ook. Waterdicht. Hoe durfde die man zó te liegen. Nu ja, liegen, maar dan toch een impertinente onwaarheid! zeggen. Hij had hem op drie juli niet eens gezien!

De commissie ging òm.

Hoe durfde die man.

Over het punt in kwestie werd niet meer gepraat.

.....

Lezer, dit is maar een verhaaltje.

Het is ècht niet gebeurd.

Maar zulke dingen gebeuren wèl.

Zelfs in gereformeerde polemiek.

Opgepast!

G. Visee

TE BERDE

Er is nogal enige deining ontstaan over de brochure van ds. Meester, waarin hij zich ook uitliet over "een schisma, dat onder ons wroet". Ds. Meester schreef: "Dat schisma, dat hoe langer hoe meer voor de dag komt uit zijn ondergrondse aanwezigheid. Dat langzaam aan levensgroot voor ons komt te staan! Dat door vooraanstaande woordvoerders, predikanten en hoogleraren al jaren hoe langer hoe meer publiekelijk wordt aangevuurd".

Prof. Kamphuis betrok dit op zich zelf en vond dit het einde. Kerkeraden hielden zich ermee bezig. Brieven werden geschreven naar de Curatoren, van welk college ds. Meester deel uitmaakt. Als ik het goed begrepen heb, hebben de curatoren er liefst vier dagen over vergaderd, met als resultaat, dat ds. Meester de bedoelde passage, voor zover zij betrekking had op de hoogleren terugnam.

Nu lijkt het me moeilijk voor tegenspraak vatbaar, dat er in onze kerken een schismatieke situatie is. Over de schuldvraag wordt verschillend geoordeeld. Maar feiten zijn toch wel feiten.

In de classisgemeenschap, waarin ik heb te verkeren hebben we ook te maken met een schismatieke situatie. De kerk van Gorinchem staat, zoals iedereen kan constateren in het jaarboekje vermeld als A. en B. Er heeft daar een afscheiding plaats gevonden.

Deze afscheiding is tot nu toe door geen enkele kerkelijke vergadering goedgekeurd. Integendeel. Er is op de classisvergaderingen nooit gepleit voor het standpunt dat de afgescheiden kerkeraad ontvangen diende te worden. Er was veel en groot verschil van mening over de oorzaken en de aanleiding. Maar algemeen werd de afscheiding betreurd.

Geen voldoening kunnende krijgen op de classisvergaderingen hebben de afgescheidenen zich meermalen gewend tot de particuliere synoden. Ook vermelden de krantenverslagen een ingekomen stuk van hen op de generale synode. Zover ik heb kunnen nagaan is dat stuk overigens niet behandeld. Waarom niet is me niet bekend.

De particuliere synode van Zuid-Holland 1962/63 sprak zich uit over een verzoek van de bezwaarde broeders in G. Het verzoek luidde te willen uitspreken „dat de classis, gezien de houding van de kerkeraad te G. t.o.v. de diverse publikaties in kerkblad en prediking na advies van deputaten ad art. 49 k.o. niet anders kon doen dan constateren, dat de kerkeraad van Gorinchem de belijdenis als formulieren van enigheid voor de kerkelijke samenleving heeft los gelaten en derhalve niet meer gerekend kan worden tot de Gereformeerde Kerken te behoren".

De overweging van de particuliere synode was dat dit verzoek „elke grond miste" en derhalve luidde de uitspraak dat aan het verzoek niet kon worden voldaan. Rapporteur van de commissie was dr. Trimp.

Een volgende particuliere synode kreeg, nadat de afscheiding een feit was geworden te maken met een verzoek om uit te spreken dat de classis de kerkeraad van Gorinchem (praeses ds. Algra) niet had mogen ontvangen. Die particuliere synode sprak uit dat de classis Dordrecht-Gorinchem terecht de afgevaardigden van de kerk van G. had ontvangen. Rapporteur was ds. Lok van Berkel.

Deze afscheiding, die dus geen steun van het kerkverband ontving op het punt van de afscheiding, heeft wèl de steun genoten van de hoogleraren Kamphuis en Schilder. Ze zijn nl. alle twee voorgegaan in diensten door de afgescheiden kerkeraad belegd.

Nu vraag ik me af: waarom was prof. Kamphuis zo boos over de uitlating van ds. Meester? Hij heeft toch, de afscheiding in G. aangevuurd? En ook publiekelijk. En in strijd met de uitspraken van het kerkverband.

A.

Defaitisme

De brochure De Vries/Van Dijk is een defaitistisch geschrift. Ds. De Vries die deze brochure voor het grootste gedeelte schreef, moet het gevoel gehad hebben voor een wankele zaak te strijden. Waarom anders dat bladzijden lang gejammer over de samspreking? Ik zou collega De Vries willen vragen: staan wij dan voor zo'n wankele zaak? Is de Vrijmaking alleen maar te verdedigen achter een bureau, in een krantenartikel of in een brochure? Is onze zaak zo aanvechtbaar, dat een vrijgemaakt mens bij de eerste de beste ontmoeting met een synodale ondersteboven gaat? Ik had niet gedacht dat de collega's Van Dijk en De Vries onze zaak zo griezelig zwak achtten. Gelukkig is dit gevoelen in onze kerken niet overheersend. Er zijn nog heel wat kerkeraden en gemeenteleden die van oordeel zijn dat het met onze zaak steviger gesteld is. Ik las b.v. in „Trouw” dat de gehele vrijgemaakte kerkeraad van Zwolle (en dat zijn nogal wat mannenbroeders) met de gehele kerkeraad van de synodale kerk aldaar enkele ontmoetingen gehad heeft, waarbij de collega's Bos en Van Oene ons standpunt uiteengezet hebben. Ze zijn daar in Zwolle niet zo benauwd als in Groningen. In de „Stichtse Kerkklanken” las ik eveneens een reeks goed opgezette stellingen die door de kerkeraad van Utrecht verdedigd zullen worden in een ontmoeting met ambtsdragers van de andere kant. Daar is men ook al niet defaitistisch.

In de goede stad Groningen schijnt onze zaak echter zo wankel geacht te worden, dat, wanneer ds. Van der Ziel samen met een aantal broeders met een delegatie van de overkant gaat spreken „over hetgeen de beide Geref. Kerken gescheiden houdt” volgens ds. De Vries de diep ingrijpende vraag aan de orde komt „of er in onze landen (waar liggen die?) nog een kerk zal blijven, die in prediking, sacramentsbediening en tucht-oefening zich houdt aan het Woord van God en dat alleen (blz. 21)”. Dat is indirect geen best judicium voor de collega's en ambtsdragers in Groningen. Zij zien zich deze ontmoeting van ds. Van der Ziel met de overzijde zo maar van de kerkelijke kaart geveegd.

Ds. De Vries schrijft op blz. 5: „tallose verhalen worden verteld”. Daar doet zijn geschrift vrolijk aan mee. Zo op blz. 7: „er zijn sinds 1959 weer geheime conferenties gehouden met synodale professoren”. Op blz. 20 wordt dit nog aangedikt: „Daarom heeft Ds. v. d. Ziel al jaren lang besprekingen gehouden met Kamper hoogleraren van de gebonden kerken zoals prof. Dr. H. Ridderbos”. En wat nog erger is: „Hij zegt nóg: ik ga daarmee door”. Vooral dat „geheime” doet het goed en dan niet te vergeten: dat „zoals prof. Dr. H. Ridderbos”. Hu! Ik zou wel eens willen weten: is coll. De Vries bij ds. Van der Ziel geweest om eens te informeren wat er op die „geheime” conferenties besproken is? Heeft hij daar grondig naar geïnformeerd vóór hij publiek dit „verhaal ging vertellen”. Nu coll. De Vries door dit verhaal zijn coll. Van der Ziel in een kwaad daglicht stelt, wil ik het opnemen voor deze zondaar. Ik heb n.l. ook aan die geheime conferenties meegedaan, in Kampen, in de professorenkamer van de Theologische Hogeschool (Oudestraat). Maar als ds. De Vries eens met ds. Van der Ziel was gaan praten, was hem de suggestie dat het hier over dezelfde dingen ging als in de Bos-tijd, in de pen gebleven. In de Bos-tijd hebben ds. B. A. Bos en anderen in Oosterbeek en elders besprekingen gehouden om tot een soort gemeenschappelijke formule te komen, waarop men kon „herenigen”. Bij deze besprekingen is uitdrukkelijk gestipuleerd dat het niet om „hereniging” ging, maar om besprekingen over de draagwijdte van de Utrechtse besluiten uit 1959 en de daardoor ontstane

situatie. Ds. De Vries suggereert voortdurend dat het rond 1959 om precies dezelfde dingen ging als in de B. A. Bos-tijd. Hij weet echter heel goed, dat er rond 1959 een heel andere situatie was. Vanuit Almelo en Baarn was heel de kerkelijke situatie in de synodale kerken in beweging gekomen. Ik heb zelf de ontwikkeling in Twente van heel nabij meegemaakt. Er was iets heel anders aan de hand dan in de jaren 1948-1950. Die beweging leidde tot het terzijde stellen van de Vf en een uitnodiging aan onze kerken te spreken over alles wat in het verleden geschied was. Ik weet wel: de Utrechtse besluiten waren tweeslachtig en hier en daar voor tweemaal uitleg vatbaar. Maar onze kerken hebben helaas in Assen (1961) de kans gemist zich door besprekingen uit de eerste hand te informeren over de draagwijdte van deze besluiten en ze verbeterd te krijgen.

Dat laat ik nu verder rusten. Maar er was alle reden eens met hen, die deze besluiten hadden helpen nemen, persoonlijk te spreken over wat ze inhielden, en een poging te doen verder te komen. Onze kerken hebben zich toch steeds bereid verklaard met afgevaardigden van de andere zijde te spreken, indien er maar enige wijziging in de situatie gekomen was? En hier ging het niet om kerkelijke besprekingen maar om persoonlijke ontmoetingen ter informatie over en weer. En ik moet zeggen: in die ontmoetingen is door ds. Van der Ziel niets gezegd of gedaan dat de zaak van onze kerken schaden kon. Integendeel! Ik moet daarbij zeggen dat wij daar in de synodale professoren en predikanten mannen ontmoet hebben, die ondanks het ingrijpend verschil van mening, dat zij

met ons hadden over 1944 en ook over de huidige situatie, oprecht leed droegen over de breuk tussen onze en hunne kerken en gaarne bereid waren onze uiteenzettingen over wat ons in 1944 bewoog en nog beweegt, aan te horen en daarover van gedachten te wisselen. Het was daar over en weer wat Psalm 127 noemt: met de vijanden spreken in de poort. Daar was Salomo, van wie deze Psalm is, blijkbaar niet zo bang voor als collega De Vries. Heeft het geen nut, als christenmannen eens diepgaand met elkaar van gedachten te wisselen over de breuk, die er gekomen is, en daarbij heel hun overtuiging in het vuur brengen? Een kerkelijk gesprek over wat ons scheidt kan toch nooit komen als er ook niet over en weer een klimaat komt, waarin men als christenen met elkaar spreken kan? En een gesprek over de werkelijke oorzaken van de breuk hebben onze kerken nimmer afgewezen. Daarvan getuigt zelfs ds. Van Houdt in zijn laatste artikel in het Gezinsblad.

Ik hoop van harte dat coll. De Vries het vertellen van deze verhalen staakt. Laat hij die opwekking uit zijn brochure eens tot zich zelf richten. Zulke suggestieve verhalen raken niet alleen ds. Van der Ziel, maar ook anderen en zelfs de nagedachtenis van collega Vogel, die in die besprekingen bepaald geen blad voor zijn mond nam. Kom, coll. De Vries, ga eens met coll. Van der Ziel over deze dingen spreken. Hij woont niet zo ver van U vandaan en schrijf dan nog eens een brochure, waarin U hem wat die „geheime besprekingen” betreft, rondt rehabiliteert. En wees niet zo bang met de vijand in de poort te spreken. Aan defaitisme hebben we in de huidige situatie van onze kerken beslist geen behoefte.

Enschede.

R. H. Bremmer.

PERSSCHOUW

Over de „zaak Groningen-Zuid”

Over de trieste zaak welke in het opschrift van deze persschouw wordt genoemd verschenen enkele belangrijke artikelen gedurende de laatste weken.

Allereerst wijs ik op een recensie van de brochure van ds. Janssen „Aanvaardt elkander” geschreven door ds. H. Bouma van Assen 1e scriba van de synode van Rotterdam-Delfshaven en verschenen in **Geref. Kerkblad voor Groningen-Friesland-Drenthe**. Ik geef die zonder commentaar hier door.

De schrijver van deze brochure is voor de lezers van ons blad geen vreemde. Jarenlang heeft hij immers de Kerkbode mee-gereedigd en daardoor heeft hij in velerlei opzicht mee-leiding mogen geven in het kerkelijke leven van de drie noordelijke provincies. Wij hebben zijn voorlichtende arbeid nog niet vergeten. Deze vertrouwenspositie had hij verkregen in dagen van zware kerkstrijd. In onze gewesten heeft hij als gezant des Heeren mogen dienen — en dat met ere — gedurende bijna 15 jaar (1941—1955). In die periode heeft de Heere hem gemaakt tot een trouwe herder ten dage toen de vrijmaking nodig werd vanwege ook diep kerkrechtelijk verval (dat uiting was van algehele afvalligheid). Zó hebben wij hem onder ons mogen leren kennen. Maar ook in breder kring oefende hij zijn invloed door zijn, wetenschappelijk-belangwekkende en confessioneel-getrouwe, boek over „De feitelijke toedracht”, waarvan de eerste druk verscheen in 1948, en dat in de handen van duizenden is gekomen: het gaf uitmuntende voorlichting ook inzake wat gereformeerd kerkrecht mag heten.

Uit deze vertrouwde „bron” is thans een nieuw geschrift tot ons gekomen, dat in ruim 50 bladzijden handelt over „de zg. zaak-Groningen-Zuid”. Zó wordt toch het onderwerp van deze brochure op haar omslag nader aangegeven.

Let wel: „de zg. zaak-Groningen-Zuid”. Daarmee wordt iets anders bedoeld, dan wanneer men wil spreken over „de zaak-ds. A. van der Ziel”. Deze beide aanduidingen hebben niet dezelfde inhoud en strekking. Met de uitdrukking „zaak-Groningen-Zuid” wordt aangeduid de werkelijke kwestie, met welke bv. de generale synode van Rotterdam heeft te maken gekregen.

Zij wil aanduiden de tegen ds. A. van der Ziel aangespannen procedure (met de voorts tegen die procedure bij onderscheidene kerkelijke vergaderingen ingediende bezwaren en de uitspraken daaromtrent). Er was toch door de genoemde kerkeraad een procedure opgezet tegen een van zijn predikanten. Tegen die procedure waren bezwaren ingediend bij de meerdere vergaderingen. En genoemde generale synode moest nu oordelen over aan haar voorgelegde bezwaren tegen uitspraken van bedoelde kerkelijke vergaderingen in betrekking tot die procedure.

Die synode had derhalve niet te oordelen over een „zaak-ds. A. van der Ziel”. Er was geen enkele klacht over die predikant, over zijn leer of handel en wandel, in de kerkelijke weg van appellen bij die meeste veragdering ingediend. Zij behoefde dan ook niet allerlei eventuele standpunten, opinies, gedragingen, van die predikant te beoordelen.

Laat me het zó zeggen: de synode had niet te oordelen over eventuele „achtergronden” van de tegen ds. A. van der Ziel gevoerde procedure. Zij heeft zelf uitdrukkelijk uitgesproken, dat in de haar ordelijk voorgelegde stukken „niet be-wezen wordt, dat genoemde „achtergronden” noodzakelijk hebben moet leiden tot het conflict tussen ds. A. van der Ziel en zijn kerkeraad” (acta, art. 315c, overw. 4). Er wordt wel veel gesproken over de „zaak-ds. A. van der Ziel”. Maar die was ter generale synode dus niet aan de orde. En die heeft ook geen beroering in de kerken gebracht. Tenminste, van zulke beroering door en vanwege die eventuele „zaak-ds. A. van der Ziel” is tot heden niets gebleken. Wél is beroering gebracht door de met hem gevolgde procedure en de uitspraken dienaangaande.

Het kan, dunkt me, duidelijk zijn, dat wie spreekt over die achtergronden, een onderwerp aanraakt, dat wezenlijk bezijden het huidige conflict, dat het kerkelijke leven zo heftig be-roert, is gelegen. Die leidt de aandacht makkelijk af van de hoofdzaak naar iets anders.

De brochure van ds. G. Janssen evenwel raakt het hart van de zaak.

In zijn „Ter inleiding” merkt de auteur op: „Vermoedelijk heeft geen kwestie sinds de Vrijmaking de gemoederen in onze kerken meer bezig gehouden en verontrust dan de schorsing van ds. A. van der Ziel te Groningen-Zuid. Daarvoor zijn verschillende oorzaken aan te wijzen. Eén daarvan is de zgn. schorsing in eigen verantwoordelijkheid, d.w.z. zonder het voorgaand instemmend oordeel van de kerkeraad der

naastgelegen gemeente, straks zonder dit oordeel van de classis, tot welke de kerkeraad van Groningen-Zuid zich daarna gericht had. Deze met art. 79 K.O. strijdige handeling heeft brede onrust gewekt, temeer daar zij door de meerdere vergadering is goedgekeurd, zij het ook dat daarbij het beroep van de kerkeraad op art. 31 K.O. tenslotte is afgekeurd. Aan deze zaak wordt in dit geschrift de nodige aandacht besteed. Zal het kerkelijke leven niet in een chaos onttaarden, dan moeten de gemaakte afspraken worden nagekomen. Ik zou hier willen spreken van een ereplicht door de vrijmaking, toen daarop zeer sterke nadruk is gelegd tegenover de hiërarchie" (blz. 7).

Daarnaast schrijft hij, dat „de diepste oorzaak van de bovenbedoelde verontrusting" z.i. ligt „in een bepaalde gesteldheid van de geest, waarin deze zaak is behandeld en beoordeeld" (t.a.p.) en hij oordeelt, dat er in onze kerken een andere mentaliteit zal moeten groeien, zullen we niet met elkaar in de moeite blijven zitten en zullen tenslotte de spanningen niet tot uitbarstingen leiden, die niemand, begeert, als hij tenminste kerkelijk denkt (blz. 8).

Ik kan er niet aan denken, in deze bespreking en aankondiging van de genoemde brochure breed te citeren. Wel zou ik wensen, dat met name een ieder in Groningen en omgeving dit geschriftje zou lezen en bestuderen. En met name ter harte nemen. Of willen we al niet eens meer naar elkander luisteren, omdat de auteur een ander standpunt inneemt dan het onze?

Ds G. Janssen vraakt in zijn brochure op uitnemende wijze het subjectivisme en individualisme, dat zich heeft geopenbaard in het zgn. schorsen in eigen verantwoordelijkheid. De generale synode heeft de bepaling van de gereformeerde kerkenordering omtrent het vereiste voorgaande oordeel van de naastgelegen kerkeraad in geval van schorsing wel hogelijk geprezen („van hoge betekenis ter waarborging van een onpartijdige en billijke rechtshandeling", art. 431, A, overw. 1), maar heeft vervolgens, ten dienste van het gevoelen van de meerderheid van de kerkeraad van Groningen-Zuid, gemeend, dat, toen Groningen-Zuid geen instemming vond met zijn oordeel bij de naastgelegen kerkeraad, dit „hoge" beginsel niet meer effectief was: Groningen-Zuid was toen gerechtigd, van dit „hoge" beginsel af te wijken. Welnu, op dit punt zet ds G. Janssen zijn kritiek in. Hoe men het ook wil wenden of keren: de synode heeft goedgepraat wat verkeerd was. Men mag met gereformeerd kerkrecht niet sollen. Met nadruk wil ik in dit verband wijzen op het betoog van ds G. Janssen over het „naarstigheid doen" van art. 87 K.O.

Toen in januari 1887 professor dr. F. L. Rutgers op het „Gereformeerd Kerkelijk Congres" moest spreken over „De Hiërarchie in haar kerkbedervende karakter", oerde hij over kerkrechtelijke dwalingen, en kwam hij te zeggen: „bij mensen kan het voorkomen, dat zij daarvoor blind zijn, en dan zelfs te goeder trouw juist die dwaasheid voor wijsheid aanzien. Maar dan altijd met deze rampzalige uitkomst (althans wanneer niet bijtijds nog de cogen geopend worden), dat het booze beginsel heel wat machtiger blijkt dan ook zelfs de beste bedoelingen..." (Geref. Kerkel. Congres, blz. 11). Men moet wel erg blind zijn, als men niet tot de conclusie komt, dat in dit opzicht kwalijk is gehandeld. Het zou er met de kerken kwalijk voor staan, wanneer ze in dezen niet opnieuw tot het rechte inzicht komen: verblindings is straf op zonde! Zelfs bij de allerbeste bedoelingen!

Ds G. Jansen wijst ook op de kwade mentaliteit, die zich zou hebben geopenbaard in heel deze procedure. Indien men hierbij maar niet denkt aan de verborgen drijfveren van het hart, ben ik geneigd, hem bij te vallen. Over de drijfveren van het hart kan ik niet oordelen. Maar wel kan ik constateren, dat er ter generale synode b.v. met tweeërlei weegsteen is gewogen. Op blz. 20 van zijn brochure noemt ds G. Janssen hiervoor een duidelijk bewijs: in de zaak tegen ds J. van der Schaft heeft de synode op een concreet onderdeel anders geoordeeld, dan zij deed in de zaak-Groningen-Zuid. In dit verband zou ik op nog een ander punt willen wijzen. In de zaak tegen ds J. van der Schaft was ter sprake gebracht door deze appelland, dat ter classicale vergadering was mee-gestemd door de afgevaardigden van de naastgelegen kerk, toen het ging over zijn afzettingswaardigheid, waarover deze naastgelegen kerk tevoren reeds had geoordeeld. De generale synode heeft deze bezwaren van ds J. van der Schaft afgewezen (acta, art. 134c, overw. ad A, blz. 60). Nota bene: het ging hier juist om twee stemmen, die bij de telling de doorslag hebben gegeven! Maar toen de synode moest oordelen over de zaak-Groningen-Zuid, heeft zij gezegd, dat het mee-stemmen van afgevaardigden van de naastgelegen kerk ter classis „onrechtmatig genoemd moet worden" (acta, art. 431, A, overw. 6).

Me dunkt, dat zich hier iets van de kwade mentaliteit openbaart, iets van de verblindings, waarin de betrokken synode heeft gehandeld. Er ware nog wel op meer te wijzen. Maar nog eens: een ieder leze, en bidde om open

ogen, opdat Gods zegen over de door zijn genade vrijgemaakte kerken niet wordt verspeeld. Die vrijmaking legt ons evenzeer tegenover onze eigen broeders als tegenover de synodokratie een uitermate zware verplichting op, n.l. dat we Gods recht in de kerken niet met voeten treden. We mogen ds G. Janssen dankbaar zijn, dat hij de vinger waagt te leggen bij een zwarte bladzijde in de geschiedenis van ons kerkelijk leven.

In het **Groningsch Kerkblad**, orgaan van de drie Groningse Kerken schreef ds Verkade een tweetal artikelen over de brochure van ds D. v. Dijk en ds W. G. de Vries: „De jongste aanval op de vrijmaking als acte van trouw". Daarom geven we het volgende door.

Dit geschriftje is mij niet ter recensie toegezonden door de uitgever.

Wel werd het in mijn brievenbus gedeponneerd, want er is een of ander actie-comité, dat zich beijvert, deze brochure huis-aan-huis in de gemeenten van de stad te verspreiden. Dat gebeurt zelfs buiten Groningen, zo bleek mij juist één dezer dagen.

Wat hiermee gedaan wordt en waarvoor de schrijver(s) dus ten volle verantwoordelijk is (zijn), dat moge ik u hieronder duidelijk maken:

Van de beide auteurs staat de naam van Ds. D. van Dijk voorop. Dat is sympathiek van Ds. de Vries en getuigt van zijn eerbied voor de ouderdom en de ervaringen van Ds. van Dijk. Maar de schrijver is Ds. W. G. de Vries. Slechts de laatste 6 pagina's zijn van Ds. van Dijk, waarin hij, gelijk hijzelf schrijft op pag. 33, wil „proberen, hetzelfde, wat ds. de Vries gezegd heeft, op mijn eigen wijze, in enkele woorden, nog eens te zeggen."

Waarom ik hierop de aandacht even vestig?

Wel, Ds. W. G. de Vries was door de classis Groningen, die op 29 april j.l. samenkwam, medebenoemd in de commissie, die de classis had te dienen met een rapport en een voorstel inzake de vraag van de kerkeraad van Groningen-Zuid, of naar het oordeel van de classis Ds. A. v. d. Ziel geheel van zijn dienst was af te zetten. Het commissie-rapport is samengesteld door Ds. de Vries (er was ook een minderheidsrapport van Ds. F. Mul), het is door Ds. W. G. de Vries voornamelijk ter classis in een aantal zittingen verdedigd en de classis heeft dit rapport ook aangenomen, zakelijk ongewijzigd.

Zo mag ik het stellen, als ik let op een overweging als deze: „dat de bezwaarschriften van appellanten ondeugdelijk zijn bevonden op grond van de in het rapport der commissie geformuleerde gronden."

Nooit zal iemand kunnen beweren en volhouden, dacht ik, dat dit rapport uitsluitend blijft voor rekening van de toen-bestaande commissie. Het is een officieel classis-stuk geworden.

Maar deze classis heeft de zaak in comité behandeld, zelfs in afwijking van de bestaande „Regelingen", ondanks protesten daartegen, in een zó bijzonder streng comité (dat betekent heel gewoon: geheime zitting), dat géén ambtsdrager van de classis-kerken buiten de leden der classis mocht aanwezig zijn!

Voorts heeft deze classis aan het eind van haar zittingen besloten, niet eens een „kort verslag" te publiceren, wat toch heel normaal is, ook van comité-vergaderingen. Geen uitspraken en besluiten zijn bekend gemaakt, óók niet, officieel, aan de kerkeraden van de classis-kerken. De zaak ging immers naar de Particuliere Synode? Daarom: Geheim-houden, zwijgen in alle talen!

Toen de kerkeraad van Groningen-Noord, volgens heel gewoon Gereformeerd kerkrecht, besloot de uitspraken en besluiten van die afgevaardigden-vergadering, plus de rapporten, toch te bespreken en daartoe vroeg aan de drukkerij, om de bestaande stencils te mogen gebruiken voor vermenigvuldiging van het meerderheidsrapport, heeft deze geweigerd met een beroep op Ds. W. G. de Vries, want deze op zijn beurt, durfde daartoe geen fiat te geven, omdat, zo zei hij, het een geheim rapport was van een comité-classis.

Nu ja, pas later, toen de kerkeraad van „Noord" besloten had, dan maar op eigen gelegenheid dat rapport te vermenigvuldigen en intussen het minderheidsrapport al in bezit had, toen kwam Ds. de Vries na overleg met de voormalige praeses van de niet-meer-bestaande classis tot zijn fiat, omdat anders Groningen-Noord eenzijdig zou worden voorgelicht, n.l. alleen door het minderheidsrapport.

Zó angstvallig is er voor geheimhouding van dat rapport gewaakt!

De broeders, die bezwaren hadden ingebracht op de classis, kregen niet het gehele rapport toegezonden — ondanks de bovenvermelde overweging — alleen een zorgvuldig uit het rapport geknipt stukje, dat op hun bezwaarschrift rechtstreeks betrekking had.

Tijdens de zittingen van deze classis heeft enige keren de Pers zich bemoeid met de gang van zaken aldaar en dat heeft ter classis boze en zware woorden ontlokt aan diverse afgevaardigden, verontwaardiging is geuit over die „Pers-

dictatuur", zoals ook Ds. W. G. de Vries dat meer dan eenmaal heeft genoemd.

En nu, nu heeft deze zelfde Ds. W. G. de Vries dat geheime rapport van die streng-geheime classis in extenso en letterlijk overgenomen in deze brochure — behoudens enige gedeelten, waarin de classis wordt aangesproken als de bevoegde rechtsinstantie op dat moment en behoudens de korte bespreking van de bezwaarschriften — en het op de (boeken)markt gebracht, te koop voor vriend en vijand!

Hoofdstuk II over „de overtuiging van Ds. A. van der Ziel" (ruim 7 pagina's), hoofdstuk III over „de handelingen van Ds. van der Ziel" (ruim 5 pagina's) en hoofdstuk IV over „de houding van Ds. A. van der Ziel na zijn schorsing" (bijna 6 bladzijden) zijn letterlijk uit het classis-rapport.

Terwijl deze zaak is doorgezonden naar de Part. Synode, die ook alweer in streng comité hierover bezig is te oordelen!

Terwijl ter classis vele en ernstige protesten zijn geuit tegen deze tekening van Ds. v. d. Ziel en diens overtuiging en gezegd is: U hebt conclusies getrokken, die u niet waar kunt maken, zeker niet, zonder dat u éerst Ds. van der Ziel daarvoor hoórt naar eis van het 9e gebod!

Terwijl Ds. v. d. Ziel, toen hij na de oordeelsvorming ter vergadering mocht komen om zich te verantwoorden, gezegd heeft, hetgeen hij later schriftelijk aldus bevestigd heeft: „Het is voor mij onbegrijpelijk dat de commissie op grond van de door haar aangevoerde gegevens heeft kunnen en durven komen tot het beeld, dat in het rapport van mij getekend wordt en dat zelfs zonder dat zij mij in dezen persoonlijk gehoord heeft."

Een beeld, waarin ik, zoals ik dinsdagavond zeide, mij totaal niet herken en dat ik in geen enkel opzicht voor mijn rekening kan nemen."

De commissie hield echter vol: Zo bent u wél!

De classis hield vol: Zo bent u wél, en veroordeelde mede op grond van deze tekening Ds. v. d. Ziel.

En nu wordt aan iedereen, aan vriend en vijand, voorgehouden: Zó is Ds. A. v. d. Ziel.

En nu schreeuwt alles, wat in mij is:

Mag dit?

Kan dit?

Is dat kerkelijk?

Is dat broederlijk?

Is dat Schriftuurlijk?

Kerkvolk, oordeel nu zelf! Het wordt nu aan u voorgelegd door deze beide broeders predikanten.

In hoofdstuk I lees ik: „De Heere roept ons immers toe: Weest in broederlijke elkander genegen (Rom. 12 : 10). Deze liefde zij ongeveinsd. En de echtheid van deze broederlijke moet daarin blijken, dat wij een afkeer hebben van het kwade en gehecht zijn aan het goede. Daarin wordt deze liefde steeds weer op de proef gesteld."

Nu, broeders collega's, naar uw eigen woorden: Hierin is uw liefde op de proef gesteld. Op de proef, voor God en mensen.

Broeder en collega de Vries, ik dank God voor Zijn genade over u en ik bid oprecht voor uw welzijn, maar ik zeg u: Dit had u nooit mogen doen!

Broeder en collega van Dijk, u verklaart „het in elk opzicht van harte eens" te zijn met Ds. de Vries, ik dank God voor Zijn werk in u en door u, en heb diepe eerbied voor uw staat van dienst gedurende zoveel jaren, maar dit had u niet mogen doen!

Hier is uw liefde tekort geschoten.

Na deze inleidende opmerkingen over het doen uitgeven van deze brochure door Ds. D. van Dijk en Ds. W. G. de Vries en over het verspreiden ervan huis-aan-huis door 'n actie-comité moet nu ook het een en ander gezegd worden over de inhoud ervan. Het spreekt wel vanzelf nu, dat ik ook heel wat zal zeggen van wat in de comité-vergaderingen van de April-classis is gevraagd en gezegd over en ter bestrijding van het rapport, dat nu een publiek-aangeboden brochure is.

Dat op deze wijze veel van de geheime besprekingen ter classis openbaar gemaakt wordt, ligt niet aan mij, maar aan de broeders, die het geheime rapport nu hebben gepubliceerd en verspreid.

Hoofdstuk I („Korte situatie-tekening") behoorde niet tot het rapport. Helaas niet, zeg ik nu. Want daar staan prachtige dingen in. Wel voornamelijk citaten van wijlen prof. Schilder („K.S."), terwijl het Woord zelf niet aan het woord komt. Maar goed, de opmerkingen van „broeders, die ons voorgingen" (p. 13), zijn alleszins waard, ter harte genomen te worden.

Wel vrees ik, dat de vergelijking op pag. 13 van de situatie van omstr. 1950 met die van nu, n.l. tóen „branderder dan heden", niet allerinstemming heeft. Er zijn er, die de brand van vandaag véél feller achten dan die van toen.

Tevens ben ik van mening, dat Ds. W. G. de Vries nu niet meer het recht heeft, te klagen onderaan pag. 13, dat „men tracht de zaak, die in Groningen-Zuid plaatselijk ontstaan is... landelijke proporties te geven, zodat allerlei kerkeraden en kerkleden zich hiermee gaan bezighouden", nu hij immers zelf, wat in de kerke-

lijke vergaderingen steeds in streng comité behandeld is en nog steeds behandeld wordt, publiek gemaakt heeft voor heel Nederland (waartoe anders die advertenties?), en nu er zelfs, in en buiten Groningen, acties worden gevoerd tot verspreiding van deze brochure. En dat ook Ds. van Dijk geen recht heeft, instemming te betuigen met deze klacht van Ds. de Vries, nadat hij toch zelf in de Kerkbode voor Groningen, Friesland en Drente, die ook daarbuiten gelezen wordt, reeds een paar jaar op zijn wijze voorlichting heeft gegeven over deze zaken, soms met naam en toenaam van Ds. v. d. Ziel.

Overigens, er staan prachtige citaten in hoofdstuk I, waarmee ik het van harte eens ben. Ik zou er graag onderscheidene willen laten afdrucken in dit Kerkblad, maar dan wordt de bespreking veel te lang. Bovendien kunt u ze nu zelf toch ook lezen in de ook u bezorgde brochure?

Alleen van één citaat van K.S. begrijp ik niet, hoe Ds. W. G. de Vries het kan laten afdrucken in deze brochure waarmee hij toch meent Ds. A. v. d. Ziel te moeten schetsen in zijn ware gedaante, dit citaat op pag. 11: „Geduld — sommigen geven soms de indruk, dat zij de vraag om geduld mogen uitleggen als een verzoek tot staking van het werk. Maar niets is minder juist. Wij willen alleen maar vragen: realiseren we ons genoegzaam, dat „onze mensen” vóór 1944 over die „voortgaande reformatie” zo hopeloos verdeeld waren? Dat ook toen de strijd dadelijk is neergehaald in de sfeer van persoonlijke aanvallen, ondermijning van positie, karikatueristische tekening en wat dies meer zij?... En we herhalen, wat we al ettelijke malen gezegd hebben, nog pas tegen Dr. H. N. Ridderbos: mensen, past toch op voor een geestesgesteldheid-kerkje. Ieder, die vóór 1944 met ons communiceerde, moet het nog kunnen, voorzover het aan ons ligt.”

Ik voor mij ben het daarmee van harte eens. Ds. de Vries ook, verklaart hij.

Ds. v. d. Ziel niet???

Daar wringt nu de schoen. Want inderdaad, „zo moeten we elkaar vandaag in de ogen kijken: We horen bijeen, juist omdat wij als één man blijven afwijzen wat Gods kudde heeft verstrooid, Gods volk heeft uiteengeslagen en Gods naam heeft onteerd in de veertiger jaren. Dingen, waarvan de gebonden kerken nog zeggen: het was rechtmatig en zegenrijk. Daarin staan ze nog stijf rechtop voor God.”

Volkomen mee eens: Zó elkaar in de ogen kijken, want zó horen we bijeen in de harde strijd.

„Geeft elkaar als broeders maar zo scherp mogelijk met de stok der waarheid om de oren, maar spreekt over elkaar geen onjuistheden, terwijl onze ergste vijanden... gereed staan het te misbruiken.”

Onder dat citaat van pag. 11, waarvan de vetdruk van mij is, wil ik de volgende hoofdstukken nu bespreken. Ik kan onmogelijk alles nagaan in dit Kerkblad. Slechts wil ik enige hoofdzaken noemen, voor de duidelijkheid puntsgewijs met hoofdletters aangeduid:

A. Ter classis zijn verreweg de meeste en ernstige bezwaren gekomen tegen wat in deze brochure onder hoofdstuk II wordt gezegd als over „de overtuiging van Ds. A. van der Ziel.”

Op pag. 14 wordt tweemaal gezegd, dat er „reeds lang een geschil bestond” tussen de kerkeraad en Ds. v. d. Ziel. Ds. de Vries zelf liet „geschil” vet drukken, m.a.w.: U moet daar goed op letten, want dat is heel belangrijk.

Wij willen daar dan ook extra aandacht aan geven, naar de wens van de schrijver. Er was reeds lang een geschil.

Dat geschil wordt dan ook vervolgens geschetst op deze wijze: Het gaat om de betekenis van de vrijmaking en de gevolgen daarvan. Wie de vrijmaking ziet als een kerkreformatie, wijst samenspreking af, gelijk de kerkeraad deed, maar wie de vrijmaking ziet als een tijdelijk uiteenvallen van de Gereformeerde Kerken in twee delen — en zo ziet Ds. v. d. Ziel het — die wil en móét wel komen tot samenspreken. Aldus geef ik, in ruwe lijnen, weer het door Ds. de Vries geschetste geschil.

Met vele citaten heb ik ter classis zeer breedvoerig aangetoond, dat vele, vele malen officieel verklaard is, dat het om dat geschil niet gaat, dat dat geschil niet ter zake doet in deze procedure.

Let wel: Ik zeg dat niet, maar de officiële kerkelijke vergaderingen, die over deze zaak hadden te oordelen, spraken dat heel duidelijk uit.

Ds. de Vries wéét dat ook wel, want hij vertelt u zelf in hoofdstuk III op pag. 23, regel 1 tot 4, waar het de kerkeraad van Groningen-Zuid om ging. Leest u het maar: „Het gaat de kerkeraad om de bewaring van de rechte Schriftuurlijke, kerkelijke orde, om de vraag, hoe men in het huis Gods met elkaar moet verkeren.”

Daar gaat het dus de kerkeraad om. Daar om alléén. Zó heeft inderdaad de kerkeraad de zaak gesteld.

Nogmaals, Ds. de Vries wéét dat en vertelt ons dat op pag. 23. Maar op pag. 21 schrijft hij, dat het daar toch niet om gaat!

Leest u het zelf maar op pag. 20 onderaan:

„Het gaat dus niet maar om de kerkelijke orde zonder meer, maar om de vraag, of wij blijven staan, waarvoor wij in 1944 door Gods genade mochten blijven staan: de ware prediking, de rechte sacramentsbediening en de reine tucht-oefening welke de kerk tot ware kerk maken.”

En op pag. 21, 6e regel e.v.: Het gaat om niet minder dan de vraag van het voortbestaan onzer kerken, of er in onze landen nog een kerk zal blijven die in prediking, sacramentsbediening en tucht-oefening zich houdt aan het Woord van God en dat alleen.”

„Het centrale punt in het geding”. Zó uitermate belangrijk acht Ds. de Vries de overtuiging van Ds. v. d. Ziel in deze procedure, terzake waarvan er een geschil bestond tussen hem en zijn kerkeraad.

De kerkeraad zelf zegt: Het gaat „om de bewaring van rechte, Schriftuurlijke, kerkelijke orde.”

Neen, zegt Ds. de Vries, er zit veel méér achter en het gaat ook om veel meer, n.l. om het voortbestaan van onze kerken; die overtuiging van Ds. v. d. Ziel is het, waar alles op vast zit.

In het Gereformeerd Gezinsblad van 9 dec. 1964 zijn de uitspraken van de Generale Synode van Rotterdam-Delfshaven gepubliceerd. Daaruit blijkt, dat er onderscheiden broeders waren, die het voorstelden als Ds. de Vries: Er zit méér achter, dat geschil moet in rekening gebracht, „de achtergronden”. De Synode omschrijft „de achtergronden” als volgt: „Een reeds jarenlang zich openbarende diepgaand verschil omtrent de vrijmaking, alsmede omtrent haar betekenis, met betrekking tot de zgn. „doorgaande reformatie”. Zie I, zij constateert, 1, 2.

Daar moest de Synode dus maar eens over oordelen, zo vroegen onderscheiden broeders. Dat was belangrijk. Maar wat deed de Synode? Zij overwoog, „dat het evenwel in de procedure van de kerkeraad met zijn dienaar des Woords ging om een geheel andere zaak...”. (I, Alstublieft, Ds. de Vries en Ds. van Dijk. Dat zei de Gen. Synode, Hebt u daar bezwaren tegen? Zegt u dat dan openlijk.

Waar het volgens de Synode dan wél om ging? Hierom, „dat Ds. A. van der Ziel, ambtsdrager zijnde, ging samenspreken buiten zijn kerkeraad om en tegen zijn kerkeraad in zonder met zijn bezwaren te gaan in de kerkelijke weg en de broeders te zoeken om hen uit Schrift en belijdenis te overtuigen van de onschriftuurlijkheid van hun besluit...”.

Dus om de goede kerkelijke orde, en de vraag, hoe men in het huis Gods zal verkeren met de broeders.

Precies zoals de kerkeraad het altijd stelde. En dan zegt de Synode (in II, zij overweegt 1e): „...dat daarmee — tegenover hetgeen onderscheiden appellanten stellen — de juiste stand van het conflict tussen de kerkeraad en Ds. A. van der Ziel is aangewezen.”

Neen, zegt Ds. de Vries en met hem Ds. van Dijk: Het zit veel dieper, het is anders: „Het gaat niet om de kerkelijke orde zonder meer...”

Het gaat niet om „de achtergronden” volgens de Synode. Ja, zegt Ds. de Vries, daar gaat het wél om!

De Particuliere Synode van Groningen van 1963-1964, die al eerder over de schorsingswaardigheid van Ds. A. v. d. Ziel had te oordelen, zei al even duidelijk, dat „de achtergronden” (vrijmaking, doorgaande reformatie enz.) „aan de in geding zijnde zaak voorbij gingen en de hele procedure in een andere richting zouden dringen.” (C. overwegende 8a).

Zo zou ik nog veel meer citaten kunnen geven, waaruit steeds weer duidelijk blijkt, dat de kerkelijke vergaderingen tot dusver steeds geweigerd hebben, een oordeel te doen, over dat geschil, waarvan Ds. W. G. de Vries nu zegt, dat daar eigenlijk alles op vast zit en ook alles uit voortkomt.

En dat een particulier dat zegt, nu ja, maar de April-classis, die over de afzettingwaardigheid van Ds. v. d. Ziel had te oordelen, is de rapporteur van haar commissie daarin gevolgd, door het rapport aan te nemen, ongewijzigd, en haar uitspraken daarop te gronden.

En zo is voor het oordeel inzake de afzettingwaardigheid een andere grond aangevoerd dan voor het oordeel inzake de schorsingswaardigheid heeft gegolden. Iets, wat pertinent ongeoorloofd is en voor de heilige God nooit te verantwoorden.

Kerkvolk, oordeelt u zelf!

Oordeelt, of dit klopt, of dit mag; of wij zó in het huis Gods mogen verkeren en handelen.

Graag had ik over iets anders geschreven, want ik houd niet van polemiek, vooral niet tegen collega's, die ik zeer hoog schat. Maar ik mocht voor mijn geweten dit niet laten passeren, nu juist in de tijd van mijn redactie deze brochure uitkwam en in mijn bus werd gedeponeerd.

B. Zijn de schrijvers van deze brochure het eens met de kerkeraad van Groningen-Zuid, inzake de overtuiging van Ds. A. v. d. Ziel?

De overtuiging van Ds. v. d. Ziel, gelijk die door deze brochure (classisrapport) geschetst

wordt, is door-en-door verderfelijk, kettters, kerk-verwoestend.

Die mag geen ogenblik geduld worden in de kerk van Christus.

Dat zeg ik uit de grond van mijn hart.

Leest u zelf maar eens, wat daarvan op pag. 20 en 21 wordt gezegd: „Ds. v. d. Z. vraagt voor zich en voor hen, die zich achter hem scharen in de worsteling om de eenheid, tijd en ruimte om aan het bestaan der vrijgemaakte kerken een einde te maken...”

... hij begeert een andere kerk.”

Een kerk, „waarbij niet de vraag gesteld wordt aan welke nórmen deze kerk gebonden is, of zij zich houdt aan het volle evangelie enz., kortom waarbij de kenmerken van art. 29 N.G.B. niet ter sprake komen.”

„Ds. v. d. Z. eist... de vrijheid op, de vrijmaking van 1944 radicaal ongedaan te maken.”

In het classis-rapport stond ook nog dit: „Hij heeft al jarenlang dit ene nagejaagd en jaagt het nóg na: het doen ophouden van het na 1944 gestichte kerkinstituut der vrijgemaakte kerken.”

Ds. v. d. Ziel heeft dus niet slechts deze overtuiging, maar hij „jaagt het na”, hééft dit al jarenlang gedaan, met vuur en passie! De vrijmaking moet ongedaan gemaakt, de vrijgemaakte kerken moeten van de aarde verdwijnen; die nórmen van art. 29 N.G.B. zijn hem een doorn in het oog; hij wil niet gebonden zijn aan het volle evangelie enz.!

Verschrikkelijk, wát een duivel in mensengedaante!

Maar nu wat anders: Als dát waar is, als zó de overtuiging en de houding, ja de hartstocht van ds. v. d. Ziel is, al jarenlang, dan moest de kerkeraad niet geprézen worden om zijn „grote lankmoedigheid”, gelijk op pag. 25 gebeurt, maar zeer ernstig gelaakt en bestraft worden om zijn buitengewone slapheid en nalatigheid, dat hij zó'n dominee, neen, zo'n duivel, jarenlang z'n gang heeft laten gaan!!

Maar door en uit de kring van de kerkeraad is herhaaldelijk verklaard — heel Groningen-Zuid kan dat weten uit de vertrouwelijke schrijvens van de kerkeraad: „U moogt uw overtuiging hebben”, „u hebt het récht, uw eigen mening te hebben” en anderszins.

De Generale Synode van Rotterdam-Delfshaven herinnerde aan de verklaring van ds. C. Stam, die „nog op de kerkeraadvergadering van 26 november 1962 de verklaring aflegde: „de kerkeraad heeft alle schriftelijke stukken, die tegen uw leer en wandel zijn ingebracht, (alle) afgewezen. De kerkeraad heeft nog nooit een besluit tegen uw persoon of afkeuring over uw leer genomen. noch u als kerkeraad openlijk berispt.” (I, zij overweegt, 6 c).

Conclusie: De kerkeraad van Groningen-Zuid is het in genen dele met ds. W. G. de Vries eens!

Wij mogen toch niet aannemen, dat een Gereformeerde kerkeraad als die van Groningen-Zuid, die de tucht toch wil handhaven naar den Woorde Gods, zó'n dienaar des Woords, die toch in feite een dienaar der leugen en van de vader der leugen is, jarenlang maar z'n gang laat gaan en dan eindelijk pas in 1962-1963 de zaak van de orde aan de orde stelt.

Stel nu och eens, dat ds. v. d. Ziel had erkend, dat hij met die samensprekingen niet-kerkelijk heeft gehandeld en — volgens verklaring van de kerkeraad — de hele procedure was van de baan geweest, dan zou zó'n dominee met die verderfelijke overtuiging en met die passie, weer zondag aan zondag de kansel beklommen hebben!

Daarom van tweeën één: Of de kerkeraad is schromelijk nalatig geweest, door een dienaar des Woords met een zó funeste overtuiging (en praktijken) inzake de kerk het récht te gunnen, die overtuiging te hebben en hem dáarover nimmer aan te spreken of te vermanen; óf... ds. De Vries heeft van die overtuiging van ds. v. d. Ziel een afzichtelijke karikatuur gegeven.

Wat is nu waar? Men zou zeggen: Eén van die beide kan slechts waar zijn. Maar het merkwaardige feit doet zich voor, dat van de zijde van de kerkeraad ter classis bij herhaling is gezegd: Het rapport van ds. De Vries is eerlijk en juist, die schets van ds. v. d. Ziel en zijn leer is goed?!

Onbegrijpelijk!

Althans voor mij. Waarschijnlijk ook nog voor anderen?

Ds. v. d. Ziel zelf heeft uitdrukkelijk gezegd, mondeling en schriftelijk aan het adres van de classis: „Het is voor mij onbegrijpelijk dat de commissie op grond van de door haar aangevoerde gegevens heeft kunnen en durven komen tot het beeld dat in het rapport van mij getekend wordt... een beeld, waarin ik... mij totaal niet herken...”

C. Met Zondag 43 van de Heidelbergse Catechismus belijden wij als eis van het 9e gebod, dat wij „niemand lichtelijk en onverhoord zullen oordelen of helpen veroordelen.”

Is dit uitdrukkelijk gebod Gods geëerbiedigd?

Ter classis is daar telkens weer op gewezen: U hebt ds. v. d. Ziel niet zelf gehoord! Ja, werd dan ook meer dan eenmaal geantwoord, wij hebben hem gehoord, n.l. uit de stukken, uit wat hij zelf geschreven heeft.

Is dat waar?

Er staan in hoofdstuk 2 inderdaad vele citaten uit brieven, artikelen en brochures van ds. v. d.

Ziel. Alleen maar: Zijn die citaten wel juist verstaan in hun eigen verband en ook in dat verband gelaten? Want men kan met letterlijke citaten een schrijver of spreker laten zeggen, wat hij niet gezegd heeft.

In geen geval bedoel ik te zeggen dat ds. De Vries met zulk een boos opzet te werk is gegaan, maar wel, dat het noodzakelijk was geweest, ds. v. d. Z. te horen vóórdat deze dingen in het rapport geschreven werden.

Vooraf omdat er in hoofdstuk 2 niet alléén maar citaten staan, doch ook verbandingen gelegd worden tussen het een en het ander en... conclusies worden getrokken. Dan is het nóg gevaarlijker en kan nóg eerder iemand in de mond gelegd worden, wat hijzelf nimmer heeft gezegd noch bedoeld. Dan is het zonder meer noodzakelijk, de persoon in kwestie eerst te horen: Doen wij u geen onrecht, hebben wij u goed verstaan, uw overtuiging recht getekend?

Ds. De Vries heeft dat kennelijk wel enigszins gevoeld, want op pag. 18 schrijft hij tweemaal „ALS”. Regel 6: Als ds. v. d. Z. dit inderdaad zó bedoelt...”. Regel 9: „En als dit inderdaad de overtuiging is geweest...”. Zie, dat hebt u het.

Ik zou zeggen: Ds. De Vries, u had daarom eerst aan ds. v. d. Ziel moeten vragen: Bedoelt u het inderdaad zó? Is dit werkelijk uw overtuiging? Maar nee, al schrijft ds. De Vries ook „als”, intussen bouwt hij er alvast zijn conclusies op, op die irrealis die hij ot realist máákt in regel 13: „Zij die zich hebben vrijgemaakt, hebben (vetdruk van J.V.) volgens ds. v. d. Z. een „ander kerkinstituut gesticht” enz.

Ds. De Vries schrijft op pag. 18 (regel 6): „Als ds. v. d. Z. dit inderdaad zó bedoelt — wij kunnen het niet anders lezen, wil hetgeen hier betoogd wordt nog zin hebben — dan is dit standpunt pure revolutie.”

Ja, ds. De Vries kan dat niet anders lezen. Dáárom is het zo. Fraai is dat. Ik kan het wél anders lezen.

Nadere informatie bij ds. v. d. Ziel had wellicht óók ds. De Vries 't anders, beter, léren lezen!

Nog een voorbeeld: Op pag. 17, oordelend over wat ds. v. d. Ziel geschreven heeft over „individuele hereniging” en „overhaaste stappen” van sommigen, die al teruggingen naar de synodale kerken, schrijft ds. De Vries: „Daarom trachtte hij ds. F. A. den Boeft daarvan ook te weerhouden”. Die moest ook niet op zijn eentje teruggaan, maar samen met ons allen. Dáártoe dienden die bezoeken van ds. v. d. Ziel aan ds. Den Boeft destijds.

Ja, weet ds. De Vries dat héél zeker?

Is hij bij de bezoeken aanwezig geweest?

Weet ds. De Vries, dat daar wél enige ambtsdragers bij waren?

Heeft hij die getuigen ook gehoord?

Als ik op een adres kom, meer dan eenmaal, dat niet goed staat aangeschreven, sta ik dan óók meteen niet goed aangeschreven? Zo is over onze Heiland ook geoordeeld.

Ik heb van die bezoeken aan ds. Den Boeft een geheel andere lezing gekregen.

Maar u voelt wel: Horen was dringend nodig geweest. Al vóórdat dit rapport op de tafel van de april-classis kwam. Zulke vernietigende oordelen over een broeder, ook al is hij nóg zo „verdacht”, mogen eenvoudig niet gesproken noch op papier gezet worden, zonder dat hij éérs gehoord is.

Wij hebben daartegen al geprotesteerd binnen de kleine king van de comité-classis met 'n 25 mensen.

Maar nu dit rapport onveranderd als brochure op de markt is gebracht en door een actie-comité huis-aan-huis is verspreid, nu protesteren wij ook publiekelijk ten felste! Dit is héél, héél erg!

Aan iedereen wordt nu gezegd: Zó is ds. v. d. Ziel: Hij wil de vrijmaking van 1944 ongedaan maken, hij wil aan het bestaan van de vrijgemaakte kerken een eind maken, daar jáágt hij naar met al wat in hem is, al jarenlang; hij begeert een andere kerk, een kerk zonder normen, een kerk, die zich niet meer houdt aan het evangelie alleen enz., enz.

Ds. De Vries en ds. Van Dijk zeggen aan het ganse kerkvolk in Nederland: Zó is ds. v. d. Ziel! Het actie-comité zegt: Dát moet het kerkvolk weten!

En het kerkvolk móét nu wel zeggen: Is ds. v. d. Ziel zó, zó'n wolf in herderskleren, zó'n duivel in mensengedaante? D'r uit dan met zo een!!

Maar... is ds. v. d. Ziel inderdaad zó?...

Wáár staat dat dan zo precies, zo letterlijk?

Wanneer heeft ds. v. d. Ziel dat zélf zó gezegd of geschreven en waar? Ik heb op mijn herhaald vragen daarnaar geen antwoord gekregen op de vergaderingen van de april-classis, dan alleen éénmaal: „Ja, zo letterlijk nergens, maar...”

Ds. v. d. Ziel zelf heeft uitdrukkelijk verklaard: Zó ben ik niet, in dit beeld herken ik mijzelf niet.

Het kerkvolk oordele nu zelf.

D. Nog een punt van belang is het volgende:

De kerkeraad van Groningen-Zuid heeft herhaaldelijk verklaard, dat het hem in zijn procedure tegen ds. v. d. Ziel niet ging om diens overtuiging inzake de vrijmaking, de kerk, de doorgaande reformatie enz. Ds. v. d. Ziel mocht zijn overtuiging hebben!

Particuliere en Generale Synode hebben dat

bevestigd: Het gáát niet om „de achtergronden”, die doen „niet ter zake”.

Het classis-rapport, nu brochure, zegt daar ówers tegenin: Het gaat wél om de „achtergronden”, wél om de overtuiging van ds. v. d. Ziel inzake de vrijmaking, de kerk enz.

Door deze brochure is dan nog duidelijker geworden dan door het rapport, want deze brochure heeft een titel, die het classis-rapport niet droeg, déze titel: „De jongste aanval op de vrijmaking als acta van trouw.” Daaruit is toch zonder meer voor iedereen duidelijk, waar het de schrijver(s) om gaat?

Maar als ds. De Vries gelijk heeft en de april-classis, die zich in meerderheid achter dit rapport stelde, dan heeft de kerkeraad ds. v. d. Ziel nooit recht vermaand!

De kerkeraad zegt toch zelf, dat het dáárover, over de overtuiging van ds. v. d. Ziel inzake de vrijmaking, de kerk enz., niet gaat. Dan heeft hij hem dáárover natuurlijk ook nooit vermaand. Dat zou toch ook al te dwaas zijn.

Maar ds. De Vries zegt, en de classis mèt hem: Zó alleen kunt u de handelingen van ds. v. d. Ziel pas recht verstaan en beoordelen, tegen deze „achtergronden”: Het komt allemaal voort uit zijn overtuiging!

Nu, zó heeft de kerkeraad de handelingen van ds. v. d. Ziel (— zijn samensprekingen —) in ieder geval niet beoordeeld. Maar dan is toch voor een ieder duidelijk, dat dan het vermaan niet goed was, niet ter zake dat daar geen klankbodem voor was, dat ds. v. d. Ziel daar dan geen „antennne” voor had?

Dán moet het rèche vermanen, ja, het juiste beoordelen door de kerkeraad, eigenlijk nog beginnen!

Maar dan zal de kerkeraad toch ook éérs dienen vast te stellen en uit te spreken: Zó is de overtuiging van ds. v. d. Ziel inzake de vrijmaking, de kerk, de doorgaande reformatie enz., zó als door ds. De Vries is omschreven in zijn rapport-brochure, en die overtuiging is op die-endie gronden uit de H. Schrift niet te dragen maar als kerkverwoestend af te wijzen! En... de kerkeraad zal dienen uit te spreken, dat... de Particuliere Synode van 1963-1964 en de Generale Synode van Rotterdam-Delfshaven er helemaal naast waren, omdat dié gezegd hebben, dat het niet gaat om die „achtergronden”, dat die niet ter zake doen!

Intussen is dit rapport-De Vries door de classis aanvaard en heeft zij verklaard, dat de kerkeraad ds. v. d. Ziel voldoende vermaand heeft, maar dat hij zich tegen alle vermaningen in heeft verhard!

U oordeelt nu zelf maar, lezers!

De hoofdzaken, waarop mijn kritiek zich richt, heb ik nu gezegd.

Tal van opmerkingen zou ik nog willen maken, de vinger willen leggen bij o zoveel punten. Maar dan werd mijn bespreking van deze brochure zélf een brochure.

Over de kwestie van die „samensprekingen” zou ik graag nog een en ander willen zeggen, of nl. ds. v. d. Ziel samensprekingen heeft gehouden, zoals die door de kerkeraad zijn afgewezen, of soms geheel andersoortige, en of dus ds. v. d. Ziel werkelijk is ingegaan tegen het besluit van zijn kerkeraad?

Ds. G. Janssen in zijn jongste brochure („Aanvaardt elkander”) zegt zonder meer: Neen, het waren andere samensprekingen.

Ds. v. d. Ziel zelf verklaart dat ook en wijst erop, dat hij het woord „samenspreking” steeds tussen aanhalingstekens plaatst. Hij heeft eens aan zijn kerkeraad geschreven: „Wij hebben de Synodalen hun schanddaden voorgehouden.”!

Als dát waar is — het moet toch bewezen worden, als het niet waar is? — kan iemand dát dan kwalijk nemen? Als mij de gelegenheid geboden wordt, doe ik dat ook, onverbloemd! Alleen... dan zal ik dat vantevoren ook ronduit tegen mijn kerkeraad zeggen. Als ds. v. d. Ziel dát ook eens gedaan had!

Ds. Van Dijk zegt op pag. 35: „Eerst naderhand heeft men het argument uitgevonden, dat, waar geen gebod is, ook van overtreding niet kan worden gesproken. Wie onbevange kennis neemt van de gang van zaken, kan in deze bevering niet anders zien, dan een uitvlucht.”

Een uitvlucht.

Ah zo, ds. Van Dijk, heeft dan de Generale Synode van Rotterdam-Delfshaven niet onbevange kennis genomen van de gang van zaken? Want zij heeft gezegd, „dat het niet bewezen kan worden”, dat dat „etisch te kwalificeren is als een voorwendsel.” (III, zij overweegt 8).

Ds. Van Dijk heeft er zeker niet aan gedacht, dat hij op dit punt dwars tegen de Generale Synode in gaat, zonder het tegendeel te bewijzen! Dat mag niet volgens art. 31 K.O.

Hoogst merkwaardig is, dat ds. Van Dijk, die schrijft op pag. 38: „Wanneer wij niet worstelen met alle kracht, die in ons is, om te bewaren een kerk, die daar staat als pilaar en vastigheid der Waarheid, moeten wij vrezén, dat de Kerk straks in de woelende wateren ondergaat.” (dat hij) daarop laat volgen: „Natuurlijk bedoelt ds. v. d. Ziel dat niet.”

Neen, bedóelt ds. v. d. Ziel dat niet? En ds. De Vries schrijft, dat ds. v. d. Ziel voor zich de ruimte en de vrijheid opeist, de vrijmaking ongedaan te maken; dat hij al jarenlang heeft nage-

jaagt en nóg najaagt, aan het bestaan van de vrijgemaakte kerken een eind te maken; dat hij een andere kerk wil, een normloze kerk enz.

En op pag. 33 verklaart ds. Van Dijk: „Met wat ds. W. G. de Vries schreef, ben ik het in elk opzicht van harte eens”!

Is ds. Van Dijk het dan wel „in elk opzicht van harte eens” met ds. De Vries?

Maar ik dreig alweer door te gaan met bespreken van deze brochure. Er is ook zo héél veel van te zeggen! Maar u leest zelf maar, onderscheidend waar het om gaat.

Enerzijds zeg ik: Het is erg, heel erg, dat deze brochure is uitgegeven en door een actie-comité is verspreid, want ten eerste is het een geheim stuk van een geheime classis, waarover niemand, ook de auteur niet, meer te beschikken heeft, en ten tweede omdat daarin zo vernietigend geoordeeld wordt over een broeder, onverhoord, terwijl deze broeder zelf zegt: Zo ben ik niet.

Anderzijds zeg ik: Nu deze brochure het licht hééft gezien en daardoor de geheimzinnigheid van al die geheime handelingen op dit punt door geheime kerkelijke vergaderingen meteen radicaal doorbroken is — hoewel de Particuliere Synode van Groningen daarover nog bezig is, ook in comité — nu moet het kerkvolk dan ook maar oordelen.

Als het dan maar recht en billijk geschiedt, in het bewustzijn, dat wij staan en doen, oordelen en denken, onder het oog van „Hem, Die het recht bemint.”

Volgende week komt de Partic. Synode van Groningen samen om over de „zaak-Groningen-Zuid” te oordelen.

Laat er veel gebeden worden dat zij **recht doe**.

Volgende week volgt D.V. nog wat. De ogen gaan al meer open voor het nuchtere dat het met de schorsing van ds. Van der Ziel niet is gegaan naar het recht des Heren dat voor al in de kerk moet geëerbiedigd worden.

C. V.

Korea

Twaalfde verantwoording.

De stand was: f 6302.37.

De week begon ditmaal op zondag. Ik ontving f 10.— na de eerste dienst in Kampen. Op dinsdag bracht de giro van J.H.S. 641516 f 10.—. Dat maakt f 6322.37.

Woensdag was prachtig: f 80.—; f 10.— van 910685 J.W. (ook de groeten!); f 50.—: In verantwoording s.v.p. N.N. te Z.; van J.v.B. 606468 f 5.—; van 483264 C.C. f 10.— (óók de groeten weerom!) en f 5.— van 471891 van O.M. (openbaar ministerie?). Fijn! Totaal f 6402.37.

Donderdag 15 juli bracht weer f 25.—! En 's avonds lag er in de bus een envelop „Voor Korea, met een tientje, een rijksdaalder, 2 gulden en 2 kwartjes: f 15.—. Samen f 6442.37.

De vrijdag bracht: f 100.— van H.K.-S. 208489; f 7.50 van K.F. 297790; f 25.— van 323901 W.J.M.; f 10.— van 585231 L.P.M.R.; f 25.— van 660835 L.K.; f 25.— van P.C.v.W. 877204 en f 5.— van 866725 H.v.R. Samen f 197.50. Totaal f 6639.87.

En nu het sluitstuk: het snoepje van de week. Op zaterdag 4 biljetten: van 434938 A.v.O. f 10.—; van Mej. W.M.A. f 10.—; van m'n vriend Frans 661857 f 40.— en f 233.07 via 602492, de collecte van de gemeente van H.O.Z. Samen f 293.07. Totaal: f 6932.94.

Een week die goed, maar langzaam begon en nota bene f 630.57 opleverde!

Kóstelijk.

Hartelijk dank!

Giro 903391.

T.n.v. G. Visee, Vloeddijk 113, Kampen.

G. Visee.

VERANTWOORDING GIFTEN KERKWERK WALDENZEN ITALIÉ

Door mij werd ontvangen:

Van C.C.B. te U. f 25.—; D-N.B. te Z. f 10.—; H.S. te A. f 5.—; J.L. te K. (19e maal) f 2.50; P.L.R. te C. f 10.—; C.J.K. te Z. f 25.—; E.B. te H. f 12.20 (collecte Jeugdreis Chr. Reisstichting n. Riva del Garda); totaal f 89.70; totaal inclusief vorige verantwoordingen f 8.113,99.

Allen hartelijk dank! Het heeft mij goed gedaan, dat ook de jeugd op vakantie aan dit werk heeft gedacht. Gaarne blijf ik nieuwe giften tegemoetzien.

Mijn gironummer is 50440 (P. Groen, Rotterdam).

P. Groen.

KERKNIEUWS

Beroepen te Musselkanaal en te Waardhuizen: kand. T. O. G. M. Bosma van Goes.

Aangenomen naar Bunschoten-Spakenburg als tweede predikant voor het zendingswerk der Utrechtse kerken op West-Nieuw-Guinea: D. J. van Stelten te Loosdrecht; naar Vollenhove-Caadoelen: S. Clossen te Siegerswoude-Friesepealen, die bedankte voor Den Ham; naar Oldenzaal-Glanerbrug: C. Bakker van Pijnacker; naar Gerkesklooster-Stroobos: D. Los te Monte-Alegre (Brazilië), die bedankte voor Middelstum en Utrum.

Bedankt voor Nijega-Opeinde: A. Geelhoed te Zwagerveen-Zwaagwesteinde.

Ds. M. A. J. v. Putten. Op de leeftijd van 47 jaar is plotseling overleden ds. M. A. J. van Putten van De Bilt. Ds. Van Putten werd 31 december 1917 geboren. Hij diende de Kerk te Twijzel van 1944-1949 en vanaf dat jaar de Kerk te De Bilt en Maartensdijk.

Ds. Van Putten slaagde in 1962 aan de R.U. te Utrecht voor het kandidaats-examen in de klassieke taal- en letterkunde. Hij was leraar bij het V.H.M.O. te Utrecht.

De begrafenis vond plaats op 5 augustus j.l. te De Bilt.

Dr. W. Boessenkool. De predikant van Die Vrye Gereformeerde Kerk te Kemptonpark (Zuid-Afrika), ds. W. Boessenkool, heeft van de Washington National University in Chicago (U.S.A.) bericht ontvangen, dat deze academie hem op grond van het door hem ingezonden proefschrift over „The Redeemer in the Book of Ruth” (De lossen in het boek Ruth) de titel van doctor in de theologie heeft verleend.

Dr. Boessenkool, die 40 jaar oud is, is sinds 4 september 1960 aan de kerk te Kemptonpark verbonden. Voordien diende hij in Nederland de kerken te Middelstum en Capelle aan de IJssel. Hij heeft zijn doctorstitel verworven door schriftelijke studie.

Emeritaat. Ds. Th. Hoff van Voorthuizen heeft aan de kerkeraad verzocht hem op medische gronden naar art. 13 K.O. vrijstelling van zijn ambtswerk in de gemeente van Voorthuizen te verlenen.

Na bespreking besloot de kerkeraad deze emeritaatsaanvraag in te willigen en aan de classis voor te leggen.

Ds. J. Scheltens. Na zeseneenhalfjaar aldaar in het ambt van Denaar des Woords te hebben gediend, heeft ds. J. Scheltens zondag afscheid genomen van de gemeente te Blija. Als tekst voor de afscheidsprediking koos hij Hebr. 13 : 20.

Na de dienst werd ds. Scheltens toegesproken door een afgevaardigde van de kerk te Holwerd, waar ds. Scheltens consulentsdiensten verricht heeft. Deze sprak tevens namens de zusterkerken in de classis Dokkum.

Burgemeester W. van Mourik voerde het woord namens de burgerlijke overheid van Ferwerderadeel. Ten slotte sprak ds. Scheltens een dankwoord. Op een gemeentevergadering nam ds. Scheltens afscheid van de gemeente in Blija. De nieuwe standplaats van ds. Scheltens is Zuidwolde (Dr.).

Ds. B. van Zuylekom. Zondag 25 juli deed ds. B. van Zuylekom, na 's morgens bevestigd te zijn door ds. J. J. de Vries van Nijkerk, intrede te Berghem met een preek over 1 Cor. 1 : 21 b en 23 b. Het woord werd gevoerd door de heer K. Kuizinga namens de kerkeraad. Ds. M. K. Drost namens de classis en door wethouder van Faassen.

Johannesburg en Witwatersrand-West. Tijdens zijn laatste vergadering besloot de kerkeraad van Die Vrye Geref. Kerk van Kempton Park om (voorlopig) een dienst per zondag te beleggen in Johannesburg-Centraal (Nataid-gebouw, Pleinstraat 14, nabij Centraal Station).

De kerkeraad wil de lezers en lezeressen verzoeken om wanneer u adressen van Nederlanders in Johannesburg of nabije of ook verre omgeving weet, dit te willen berichten aan het adres van de kerkeraad: Postbus 370, Kempton Park, Zuid-Afrika, zodat de kerkeraad in de gelegenheid is met deze mensen contact op te kunnen nemen.

Adressen. Adreswijziging Kerkeraad: H. E. v. d. Kriek, Trans 3, Arnhem, tel. (08300)-50055.

De scriba van de kerk te Blija: G. J. Bouma, Unemaloane 2, is telefonisch bereikbaar onder nr. 05197-516. Het gironummer van de kerk is 1216120 t.n.v. Geref. Kerk, Hoofdstraat 21, Blija.

NAAR EEN EIGEN TEHUIS

Het verslag over 1964

van de Stichting Gereformeerde Kinderbescherming, is verschenen. Wij vermelden dit, omdat

in dit verslag ook het een en ander wordt meegedeeld over het tehuis. We lezen daarin o.a.:

„Maar we hebben nu de zekerheid dat een nieuw project de goedkeuring zal ontvangen van de Minister van Justitie en de voor de bouw noodzakelijke urgentieverklaring door hem zal worden afgegeven.”

Dit is een optimistisch gestelde conclusie. Té optimistisch, omdat we vandaag weten, dat van ambtenlijke zijde obstakels zijn opgeworpen. Het bestuur zit hierdoor opnieuw in zorgen. Druk overleg is gaande om vast te stellen op welke wijze de cirkel van steeds weer andere bezwaren en beweringen kan worden doorbroken. Aan de huidige minister van Justitie is de toezegging van zijn ambtsvoorganger voorgelegd. Het zal ieder duidelijk zijn, dat het antwoord van de minister met meer dan gewone spanning wordt tegemoet gezien.

In het verslag wordt ook over de andere werkzaamheden van de Stichting gesproken. Tezamen vormen deze een niet te onderschatten barmhartigheidsbetoon in het midden van de kerken. Een arbeid, waarvoor we heel dankbaar mogen zijn.

Wie er meer van wil weten wordt aangeraden aan het bureau van de Stichting om toezending van het verslag te vragen. Het zal U gaarne worden toegezonden.

Verantwoording.

„Pinkstereersteling voor tehuis” f 50,—; „Sjoerdina Jannette” f 2,50; „Geref. Oudersverg. Rotterdam-Delfshaven. Coll. gehouden op jaarfeest van knapen en meisjes” f 54,80; „vakantiesteentje” f 5,—; „met behulp van een kijkdoos hebben onze kinderen Peter, Jaap en Arnold dit bedrag bij elkaar gehaald” f 25,—; „gecomb. verg. B. en B. en Ds. J. A. V. te R.” f 25,—; „feestgave geboorte „Hanneke”” f 10,—; „opbrengst oud papier” f 16,25; „kleine hulp bij bouw groot huis” f 10,—; „Overgebleven van een reisje v. d. Geref. Vrouwenver. te Steenwijk” f 17,50; „geboorte Jurrienna Antoinette” f 5,—; „uit dank bij 50-jarig huwelijk” f 10,—; contr. 2e halfjaar 1965 uit Wezep” f 93,—; „N.N. te Z.” f 25,—; „geboorte dochter” f 5,—; „handwerkcollecte” f 11,50; „geboorte Jantje Luberta” f 20,—.

Verder de volgende giften: 5 van f 2,50; 1 van f 4,—; 12 van f 5,—; 1 van f 17,50; 21 van f 10,—; 3 van f 20,—; 6 van f 25,—; 1 van f 30,75 en 1 van f 100,—.

Over de laatste periode ontvangen van:
kerken f 1.636,62
particulieren f 919,80

Collecten en giften ontvangen wij gaarne op postrekening nr. 52325 t.n.v. Stichting Gereformeerde Kinderbescherming, Beatrixlaan 37, Ede.

SAMENWERKENDE KERKEN INZAKE EMERITERING

De Commissie voor Voorbereiding en Uitvoering van de naar art. 13 K.O. samenwerkende Kerken mocht één dezer dagen weer vergaderen.

Het is een goede gewoonte geworden, dat de Commissie aan haar arbeid via een persverslag, bekendheid geeft. Een ieder kan dan van deze arbeid kennis nemen; en het blijkt steeds weer dat deze voorlichting nodig is, omdat er t.a.v. art. 13 K.O. vaak misverstanden heersen.

In het persverslag van vorig jaar werd gesteld „onze samenwerking staat de gedachte voor, die in art. 13 K.O. is uitgedrukt, dat nl. niet een instantie buiten of boven de Kerken, zelfs niet een organisatie van de Kerken, de emeritipredikanten, predikantenweduwen en -wezen uitbetaalt en verzorgt, maar de plaatselijke Kerk hier haar roeping van Godswege heeft te zien en te vervullen.” De plaatselijke Kerk heeft tot plicht voorzieningen te treffen naar art. 13 K.O.

Wanneer bij Kerkvisitatie de vraag gesteld wordt: „Houdt de Kerkeraad zich aan de bepalingen, vastgelegd in art. 13 K.O.? Heeft de Kerkeraad een regeling getroffen voor zijn dienaar des Woords?” dan is het antwoord „de Kerkeraad is aangesloten bij de Samenwerkende Kerken”, fout. Immers, niet de samenwerkende Kerken hebben tot taak de verzorging van emeritipredikanten, pred.weduwen en -wezen, maar de plaatselijke Kerken zelf. Nogmaals, de plaatselijke Kerk dient voor haar predikant(en) een regeling getroffen te hebben.

Om echter te voorkomen dat een plaatselijke Kerk bij het uitvoeren van zulk een regeling door emitering in moeilijkheden zou geraken, werken de Kerken samen in onderling hulpbetoon. De Plaatselijke Kerk ontvangt in geval van emitering of verzorging van weduwen en wezen, en na intrede van een nieuwe predikant, een uitkering van de Samenwerkende Kerken, overeenkomstig de regel, die sinds 1905 in onze Kerken van kracht is.

Voor het samenwerkingsjaar 1965-1966 zal de Commissie aan de Kerken voorstellen de emeriti-

taatsuitkering te brengen op 70% van het naast vrij wonen geldende minimum tractement van f 9.660,— (incl. alle emolumenten) d.i. f 8.100,—; de weduwenuitkering bedraagt $\frac{3}{4}$ deel daarvan d.i. f 6.075,— en de wezenuitkering 10% van de weduwenuitkering d.i. f 600,— per kind. In verband met de stijging van de tractementen en dus ook de uitkeringen, zal worden voorgesteld per belijdend lid een bijdrage van f 3,75 te vragen.

Evenals enkele jaren geleden geschied is, zal ook nu weer aan enkele deskundigen gevraagd worden een onderzoek in te stellen naar de in de komende jaren te verwachten uitkeringen en, in verband met het verstrekken van deze uitkeringen, naar de bijdragen der Kerken in de toekomst.

Veel aandacht heeft de Commissie geschonken aan de ontwikkeling van de sociale voorzieningen als A.O.W., A.W.W. en A.K.W. Nu deze voorzieningen welvaartsvast gemaakt zijn en naar verwachting gedurig verhoogd zullen worden, klemt de vraag of het niet gewenst is de uitkeringen krachtens de A.O.W., A.W.W. en A.K.W. in de emeritaatsregeling te „incorporeren”.

Deze incorporatie kan geschieden bij de bron, d.i. de eigen regeling van de plaatselijke Kerk met haar predikant maar tevens is het mogelijk bij de uitkeringen van de samenwerkende Kerken rekening te houden met A.O.W., A.W.W. en A.K.W.

In het verslag aan de Kerken, zal de Commissie uitvoerig op deze materie ingaan en naar de mening van de samenwerkende Kerken te vragen.

U weet nu weer hoe onze Commissie werkt. Wij hebben met vrijmoedigheid om ruimte in onze kerkelijke bladen gevraagd, met nog meer vrijmoedigheid vragen wij om uw aandacht voor het bovenstaande.

De honorering van uw predikant is een belangrijke zaak, maar in hetzelfde vlak ligt de verzorging naar art. 13 K.O.

Het aantal samenwerkende Kerken wordt elk jaar groter (nu reeds 74), maar dit aantal kan groter zijn.

Het kan zijn dat een Kerk op dit punt met zorgen zit, welnu onze secr. br. K. Boersma, Varvixsingel 163, Enschede. Tel. 05420-16546 of 18664 is gaarne bereid u alle inlichtingen te verstrekken. De leden van de Commissie wonen over het gehele land verspreid; mondelinge voorlichting kan gegeven worden.

In opdracht van de Commissie,
A. Kralendonk, Rotterdam.

De God des levens, verblijdde ons
zeer met de geboorte van een
welgeschapen dochter en zusje

SARA HENDRIKA

Sary

J. A. Kleinveld

S. H. Kleinveld-Hooymeyer
en de jongens

Dordrecht, 13 augustus 1965
Noordendijk 247

Verschenen de tweede druk van de brochure van

H. J. NIEBOER

„VERANTWOORDING EN ANALYSE”

waaraan is toegevoegd een

OVERZICHT VAN DE GEBEURTENISSEN

m.b.t. de ontslagzaak Geref. Lyceum,
Gron. / H. J. Nieboer

De complete brochure is verkrijgbaar door storting van f 2,— op gironummer 931264, van

DRUKKERIJ H. KNOOP, HAREN-Gn.

Het „Overzicht” is afzonderlijk verkrijgbaar door storting van f 1,—.

Drukkerij Steenberg

ZEIST - TELEFOON 03404 - 12452

★

Periodieken

Boekwerken

Handeldrukwerk